

fuscitati: et cum ipsis rursus erit. Quod autem dicit: Nouum intelligendum est noue. id est nouo modo: non quasi corpus passibile habes: et indiges cibo. Non enim post resurrectionem comedit et bibit: quia cibo indigeret: sed propter resurrectionis certitudinem. Quia vero sunt quidam heretici in sacris mysteriis aqua veteres non vino: demostretur per haec verba: quoniam et cum sacra mysteria tradidit vinum dedit: quod et resuscitatus bibit. propter hoc dicit: **Ex hoc genimie vitis.** Vitis enim vinum non aquam generat. **HIE.** Vel aliter: De carnalibus omnibus transit ad spiritualia. quia vinea de egypto translata populus sit israel: sacra scriptura testatur. dicit ergo omnes se de hac vinea nequaquam esse bibiturum nisi in regno patris. Regnum patris fidei puto esse creditum. ergo cum iudei regnum receperunt patris: tunc de vino eorum omnes bibent. Attende autem quod dicat: Patris: et non dei. Omnis enim pater nomen est filii: ac si diceret: cum crederent in deum patrem: et adduxerit eos pater ad filium. **REMI.** Vel aliter: Non bibam de genio. id est non ultra synagoga carnalium oblationibus delectabor: in quibus illa paschalis agni immolatio precipuum locum tenere solebat: Aderit autem tempus meae resurrectionis et dies: in quo regno patris constitutus. id est gloria eterne immortalitatis sublimatus vobiscum illud bibam nouum: hoc est de saluatione illius populi iam renouati per aquam baptismatis: quasi nouo gaudio letabor. **AVG.** de qua euam. Vel aliter cum dicit: Bibam illud nouum. vult intelligi hoc vetus esse. Quia ergo de pagina adam qui vetus homo appellatur corpus suscepit: quod in passione mortis traditur: erat: vnde etiam per vini sacramentum commendauit sanguinem suum: quid aliud nouum vinum quam immortalitatem renouandorum corporum intelligere debemus: Quod autem dicit: Vobiscum bibam. in ipsis resurrectione corporum ad videndam immortalitatem promittit. vobiscum enim non ad idem tempus: sed ad eandem inuolutionem esse dictum accipiendum est. nam et nos dicit apostolus resurrexisse cum christo: ut spes rei future iam leticiam presentem afferat. Quod autem de hoc genimine vitis etiam illud nouum esse dicit: significat veteris eadem corpora resurrectura secundum inuolutionem celestem que nunc secundum terrenam vetustatem sunt mortitura. **HYLA.** Videtur autem ex hoc quod iudas cum eo non biberit: quia non erat bibiturus in regno: cum vniuersos tunc bibentes ex vitis istius fructu bibituros secum postea polliceretur. **GLO.** Sed sustinendo aliorum sanctorum sententiam: quod iudas sacramenta receperit a christo: dicendum est quod hic dicit Vobiscum: ad plures eorum non ad omnes referendum est.

Et hymno dicto: exierunt in montem oliueti. Tunc dicit illis iesus: Omnes nos scandalum patiemini in me in ista nocte. Scriptum est enim: Percutiam pastorem: et dispergent oves gregis. Postquam autem resurrexero: precedam vos in galileam. Respondens autem petrus: ait illi: Et si omnes scandalizati fuerint in te: ego nunquam scandalizabo. Ait illi iesus: Amicus dico

tibi: quia in hac nocte antequam gallus ceteriter me negabis. Ait illi petrus: Etiam si oportuerit me mori tecum: non tenebo gabo. **Sic et omnes discipuli dixerunt.**

ORI. Discipulos qui acceperant benedictionis patris: et biberant calicem gratiarum actionis: docebat dominus per his omnibus hymnum dicere patri. vnde dicitur: Et hymno dic. exierunt in montem oliueti. ut de alto transferret ad altum: quia fidelis non potest aliquid agere in conualle. **CHRY.** in monte. Audiatur quicunque velut porci simpliciter manducantes cum ebrietate surgunt: cum deceret gratias agere et in hymnum mensam deinare. Audiatur quicunque vltima oratione in sacris mysteriis non expectant. vltima enim oratio illius hymni est secundum. Gratias ergo egit antequam sacra mysteria discipulis daret: ut et nos gratias ageremus. Hymnus dixit postquam dedit: ut nos baptismum faciamus. **HIE.** Juxta hoc exemplum saluatoris qui pane christi et calice saturatus et inebriatus fuerit: potest laudare deum et conscendere montem oliueti: vbi laborum refectio colorisque solatiu et veri luminis noticia est. **HYLA.** Per hoc etiam ostenditur quod homines consummati in vniuersis diuinorum mysteriorum virtutibus: gaudio exultationeque communi in celestem gloriam efferunt. **ORI.** Aperte etiam mons misericordie est electus: vbi preuenientius fuit scandalum infirmitatis discipulorum: iam tunc paratus ut non repelleret discipulos discederes: sed ut reciperet reuertentes. vnde sequitur: Tunc dixit illis. Omnes vos scandalizabitis in me in ista nocte. **HIE.** Per dicit quidem quod passuri sunt: ut cum passi fuerint desperet salutem: sed agentes penitentiam liberentur. **CHRY.** in monte. In quo etiam docet nos quales ante cruce fuerunt discipuli et quales post crucem. Item qui neque cum christo dum crucifigebatur stare poterat: post mortem christi adamante fuerunt fortiores. Sicut enim discipulorum et timor demostratio est mortis christi: ut confundantur qui heresi martiris egrediuntur. Si enim neque ligatus est neque crucifixus: vnde petrus et reliquis apostolis icussum est tantus timor? **HIE.** Et signatim addit: In ista nocte. quia quo qui inebriatur: sic et qui scandalum patiuntur: in nocte et in tenebris sustinet. **HYLA.** Dum etiam predictionis fides aueritate prophete veteris continebat. vnde sequitur: Scitum est enim: percutiam pastorem et dispergemus oves gregis. **HIERO.** Hoc alijs verbis in zacharia propheta scriptum est: et ex persona prophete ad deum dicit: Percutiam pastorem: et dispergemus oves. percutiam autem pastorem: vnde ponat animam suam pro ouibus suis: et de multis gregibus errorum fiat vniuersus grex et vniuersus pastor. **CHRY.** in monte. Hanc autem prophetiam inducit: simul quidem iudicium dicens eis attendere semper que scripta sunt: simul etiam ostendens quoniam secundum dei consilium crucifigebatur: vnde dicitur: monstrans non alienum se esse a veteri testamento qui in eo preueniebatur. non autem permittit eos in tristibus permanere: sed et leta preueniat dicens: Postquam autem resurrexero: precedam vos in galileam. non enim confestim post resurrectionem in celo eis apparuit: neque in longa quadam regione ut eis appareret vadit: sed in ipsa gente et in ipsa fere regione.

et hic crederent: qm̄ qui crucifixus est: ipse ē qui resurrexit. Propter hoc etiā se in galileam abire dicit: ut a timore iudeorū liberati: crederent ei qd̄ dicebatur. **ORIGE.** Predicit etiam hoc eis ut qui ad modicum disperguntur scandalū passi: post cōsurgunt a resurgente christo: et precedente eos in galileam gentiū. **HYLA.** Sed petrus intantum et effectu et charitate christi efferebatur: ut et imbecillitatem carnis sue et fidē verborū domini non conuerteret: quasi dicta eius efficienda nō essent. vñ sequitur: Respondens petrus ait illi: **Esti omnes scādalizati fuerint in te: ego nunq̄ scandalizabor.** **GHR.** i. homo. Quid ais o petre: propheta dicit: **Dispergentur oves. et christus cōfirmavit quod dicitur: et tu dicis: Nequaq̄. Quando dicit: Unq̄ ex vobis me tradet. timebas ne tu esses traditor: q̄suis nihil tibi tale conficius eras. nunc autē manifeste eo dicēte: quoniā omnes scandalizabimini. sed quia crētus erat ab anxietate quā de proditiōe habuerat: confidens de reliquo dicebat: Ego nunq̄ scandalizabo.** **HIERO.** Non tamen est temeritas nec mendaciū: sed fides est apostoli petri et ardens affectus erga dominū saluatorem. **REMI.** Quod ergo ille dicit preuidendo: iste denegat amādo: vbi moraliter instrumur ut quantum confidim⁹ de ardore fidei: tantū timeamus de carnis fragilitate. vides tamen accusabilis petrus: et quoniā contradixit: et quoniā alijs seipsius preposuit: et tertius: quoniā totū sibi attribuit qd̄ fortiter esset perseueraturus. ut hoc igitur in eo sanaret: permittit eius casum: non impellens eum ad negandū: sed eum sibi deserens et naturā humanā de fragilitate conuincens. **ORIGE.** vñ alij discipuli scandalizati sunt in iesu: Petrus autē non solū scandalizatur: sed abundantius relinquitur ut ter denegaret. vñ sequitur: **Ait illi iesus: Amen dico tibi: quia in hac nocte anteq̄ gallus cantet: ter me negabis.** **AVGV.** de concord. euange. Potest autem mouere qd̄ tam diuersa nō tñ verba: sed etiā sententias euangeliste premittit: quibus premonitus petrus illā presumptionem preferret vel cū domino vel pro domino moriendi: ita ut cogant. intelligibiliter eum expressisse presumptionē suā diuersis locis sermonis christi: et ter illi a domino responsū qd̄ eū esset ante galli cantū ter negaturus: sicut etiā post resurrectionem ter illū interrogat vtrū illū amet et mandatū de paciscendis ouibus ter precepit. Quid enim habent hec verba matthei vel sententiē simile illis quibus scdm̄ iobannē vel quibus scdm̄ lucā petrus protulit presumptionē suā: **Marc⁹** autē pene ipsi vbis h̄ cōmōrat quib⁹ et mattheus: nisi qd̄ distinctius quem admodū futurū esset: expressit dictū esse a domino: **Amē dico tibi: quia tu hodie in nocte hac priusq̄ bis gallus vocē dederit ter me es negaturus. vñ nō nullis qui parū attendūt. Marcus videtur nō cōsuere ceteris. tota enī negatio petri trina est: que si post primū galli cantū inciperet: falsum dixisse viderentur tres euangeliste qui dicunt dixisse dominum: qd̄ anteq̄ gallus cantaret eum petrus esset negaturus. Rursus si totā trinam negationē antepregerit qd̄ cantare gallus inciperet: superfluo dixisset **marcus** deprehēderetur ex persona domini: **Pri****

usq̄ gallus bis voces dederit ter me es negaturus. Sed quia ante primū galli cantū cepta est illa trina negatio: attenderunt tres euangeliste nō quando eā completurus esset petrus: sed quando futura esset et quando inceptura. i. ante galli cantum tota possit intelligi: quoniam ante galli cantū tantus timor obsederat mentē qui eā posset vsq̄ ad tertiam negationē perducere. Multo minus igitur mouere debet: quia trina negatio etiā trinis negātis vocibus ante galli cantū cepta: et nō ante primū galli cantū peracta est: tanq̄ si alicui diceretur: **Anteq̄ qd̄ gallus cantet ad me scribes epistolā. in qua mihi ter cōiiciaberis. nō utiq̄ si etiā ante omnē galli cantū scribere inciperet: et post primū galli cantū finiret: ideo dicendū erat falsum fuisse predictū.** **ORIGE.** Quereres autē si possibile erat ut nō scādalizaretur petrus: semel saluatore dicēte: quoniam omnes vos scandalū patiemini in me. Ad quod alius respondebat: quoniā necesse erat fieri quod p̄ dictum erat a iesu. Alius autē dicit: quoniā qui exoratus a niniuit: que predixerat per ionā nō fecit: possibile fuit ut repelleret etiam scandalū a petro deprecate. Nūc autē promissio eius audax in affectu quidē prompto: n̄ sine prudenti facta est ei cā: ut nō solū scandalizetur: verū etiam ter denegaret. postq̄ autē cū affirmatiōe iuramēti pronunciauit: dicit aliquis qd̄ nō erat possibile ut nō denegaret. Si enim iuramentū erat christi amen: mentit⁹ fuisset dicēdo: **Amē dico tibi. si verū dixisset petrus: qd̄ nō te negabo.** Videntur autē mihi ceteri discipuli cogitantes quod primū fuerat dictus: **Omnes vos scandalū patiemini.** Ad hoc autem quod dictū est petro: **Amen dico tibi. promiserūt similiter petro: qd̄ nō erant comprehēsi in illa prophetia. vnde sequitur: Ait illi petrus: Etiam si oportuerit me mori tecum nō te negabo.** Similiter et omnes discipuli dixerunt: hic etiam petrus nescit quid loquatur: **Luz** iesu enī mori p̄ omnibus moriēte hominū nō erat: quoniā omnes fuerant in peccatis: et omnes opus habebant ut pro eis alius moreret: nō ipsi p̄ alijs. **RABA.** Sed quia intellexerat petrus dominū p̄ timore mortis eū se predictisse negaturū: ob hoc dicebat: qd̄ licet piculū immineret: nullo modo ab eius fide posset auelli: et similiter alij apostoli p̄ ardorem mentis nō timuerunt damnū mortis: s̄ vana fuit presumptio sine protectione diuina. Hinc ergo magnū discimus dogma quod nō sufficit desiderū hominis: nisi diuino aliq̄s potiat auxilio. **Tunc venit iesus cum illis in uillam que dicitur gethsemani. Et dixit discipulis suis: Sedete hic: donec uadam illuc et orem. Et assumpto petro et duobus filijs zebedei: cepit cōtristari: et mestus esse. Tunc ait illis: Tristis est anima mea usq̄ ad mortem. Sustinete hic: et uigilate mecum.** **REMI.** paulo superius euangelista dixerat: qd̄

hymno iam dicto exiit cū discipulis in montē oliu-
 ueti: et vt ostenderet ad quē locū ipsius montis di-
 uerterit: cōsequenter adiunxit: Tunc venit iesus cū
 illis in villam: que dicitur getsemani. **RABA.**
Lucas dicit: In montē oliueti. **Johānes** Transfor-
 rentem cedron. quod idē est quod getsemani. et ē
 locus in quo orauit ad radicem mōtis oliueti: vbi
 orat⁹ est: vbi etiā ecclesia est edificata. **HIE.** Getse-
 mani interpretat⁹ vallis pinguisima: in qua ius-
 sit discipulos sedere paulisper: et expectare redeun-
 tem: donec pro cunctis dominus solus oraret.
ORI. Nō enim cōueniebat vt ibi caperetur: vbi cū
 discipulis mādicauerat pascha: cōueniebat autem
 et priusq̄ proderetur orare: et eligere locū mundum
 ad orationē. vñ sequit⁹: Et dixit discipulis suis se. hic
 vo. va. il. et oram. **CHRY.** i. home. Hoc autē dicit:
 quia discipuli indiuisibiliter sequebantur christus.
 consuetudo enim ei erat sine discipulis orare: hoc
 autem faciebat erudiens nos in orationibus quie-
 tem nobis constituere et solitudinē querere. **DA-**
MA. in lib. iij. Sed cū oratio sit ascensus intellect⁹
 ad deū: vel petitio decentiū a deo qualiter domin⁹
 orabat: Neque enī ascēsiōne que ad deū est indige-
 bat intellectus eius: semel s̄m personam deo verbo
 vnitus: neq; ea que a deo est petitione: vnus enim
 deus et homo christus est. **S;** formās in seipso qd̄
 nostrū est: docuit nos a deo patre petere: et ad ipm̄
 extendi: sicut enī passiones sustinuit vt triumphās
 nobis aduersus eas victoriā tribueret: ita orat⁹ nos
 bis viam faciēs ad eā que ad deū est ascēsiōne: et p̄
 nobis omnē iusticiā implēs: et recōciliās nobis pa-
 trem suū et vt principiū ipsum honorās et mōstrās
 qd̄ nō est deo cōtrariū. **REMI.** Cū autē domin⁹
 in monte orauit: docuit nos in oratiōe pro celestib⁹
 bus dominū supplicare. Cū vero i villa orauit nos
 instruit vt in oratione semper humilitatē seruare
 studeamus. **RABA.** Pulchre autē appropinquās
 passioni: in valle pinguedinis orasse dicitur: vt de-
 monstraret qd̄ per vallē humilitatis et pinguedinē
 charitatis mortē pro nobis suscepit. **Moraliter**
 etiam nos instruit: vt nō gestemus cor aridū a pin-
 guedine charitatis. **REMI.** Appropinquās mor-
 ti dominus in valle pinguedinis orauit: quia p̄ val-
 lem humilitatis et pinguedinē charitatis p̄ nobis
 mortē subiit. Quia vero fidē discipulorū et constan-
 tiam deuote sibi voluntatis acceperat: sed turbādos
 illos et dispergēdos preciebat: ideo iussit eos in lo-
 co sedere. nā sedere requiescētis ē: laboraturi enim
 erant eū negaturi. Qualiter autē progressus sit ma-
 nifestat: cū subiungit: Et assum. petro et duobus fi-
 lijs zebedei: cepit cōtristari et mest⁹ esse. Illos vides
 licet assumpsit quibus in mōte claritatē sue maies-
 tatis ostēderat. **HYLA.** Sed quia dicit: Lepit cō-
 tristari et mestus esse. hereticorū omnis hic sensus:
 vt opinentur metū mortis in dei filiū icidisse: qz as-
 serūt nō de eternitate probatū: neq; de ifinitate pa-
 terne substantie extitisse: sed ex nihilo per eū: qui oīa
 creauit effectū: et ideo in eo doloris anxietas: ideo
 metus mortis: vt qui mortem timere potuit et mori
 possit. qui vero mori potuit: is in futurū erit: nō ta-
 men per eū qui se genuit ex p̄terito sit eternus: qd̄
 si per fidē capaces euangeliorū essent: scirēt verbus

in principio dei: et hoc in principio apud dei: et ei-
 dem esse eternitatē gignentis et geniti. Sed si virtu-
 tem illā incorrupte substantie imbecillitatis sue fou-
 te assumptio carnis infecerit: vt sit ad dolorē infir-
 ma: ad mortē trepida iā et corruptioni subdita erit:
 ac sic eternitate demutata in metū: hoc quod in
 ea est poterit aliquando nō esse. Deus autē sine me-
 sura temporū semp est: et qualis est talis semp eter-
 nus est. **Mori** igitur nihil in deo potuit: nec ex se
 metus deo vllus est. **HIERO.** Nos autē ita dicit⁹
 mus hominē passibile a dei filio susceptū: vt deitas
 impassibilis permaneret. Passus ē enī dei fili⁹: nō
 putatiue sed vere omnia que scriptura testat⁹: scdm̄
 illud: quod pati poterat. scdm̄. i. substantiā assum-
 ptam. **HYLA.** i. de trinitate: Puto autē non alia
 hic ad timendū qd̄ passionis et mortis causa a q̄s-
 dam pretenditur. Interrogo autē eos qui hoc ita
 existimāt: an ratione subsistat vt mori timeret: qui
 omnē ab apostolis timorē mortis expellens ad glo-
 riam eos sit martyrii adhortatus. quid enim ipse in
 mortis sacramēto doluisse existimāmus est: qui pro
 se morietibus vitā rependit: Deinde quē dolorem
 mortis timeret: potestatis sue libertate moriturus.
 Si etiam passio honorificatura eū erat: quomodo
 tristis eum metus passionis effecerat. **HYLA.**
 Quia ergo mestum dominū fuisse legitimus: causas
 mesticie reperiamus. admonuerat superius omnes
 scandalizādos: petri etiā domin⁹ ter negaturū esse
 respondit: assumptiq; eo et iacobo et iohāne cepit
 tristis esse: ergo nō ante tristis est qd̄ assumpsit: sed
 omnis metus illis esse cepit assumptis: atq; ita nō
 de se orta est: sed de eis quos assumpsit: mestim⁹
 do. **HIERO.** Cōtristabatur ergo dominus nō tū
 mōre patiēdi qui ad hoc venerat vt paterē: et petri
 temeritatis arguerat: sed propter infidelitatem iu-
 dam: et scandalū omniū apostolorū: et reiectionem
 populi iudeorū: et euersionē misere bienniali. **DA-**
MA. in libro. iij. Vel aliter: omnia que de nō ente
 ad esse deducta sunt a conditore: extendi natura-
 liter desiderii habēt: et nō existere naturaliter fugi-
 unt: et deus igitur verbū homo fact⁹ est: habuit hoc
 desiderii qd̄ desiderauit escā et potū et formicū qui-
 bus. i. conseruatur vita desiderās: et naturaliter i ex-
 perientia horū fact⁹: et ecōtrario conuictioq; am-
 tionē. vñ et tempore passionis quā voluntarie susti-
 nuit: habuit mortis timorē naturalē et tristitias est
 enim timor naturalis aīa volens diuici a corpore.
 propter eā q̄ ex principio a conditore imposta ē na-
 turalē familiaritatē. **HIE.** Domin⁹ ergo noster et
 veritate assumpti p̄barer homis: vere quidē cōtristari
 status ē: sed ne passio in animo illius dominaret:
 per passionē cepit cōtristari: aliud est enī cōtristari
 rī: et aliud icipere et tristari. **REMI.** destruitur au-
 tem i hoc loco manichei qui dixerūt illū pb̄tastiū
 cū corpus assumpsit: nihilomin⁹ et illi qui dixerūt
 eū verā animā nō habuisse: sed loco aīe diuinitatē.
AVG. in lib. lxxiij. q̄stionū: hui⁹ mōi enī euāgelii
 starū narratōes: p̄ quas christū et natū de beata vir-
 gine maria cognouimus: et cōprehēsum a iudeis: et
 flagellatū et crucifixū atq; interfectū et sepultū i mo-
 numēto: que oīa itelligere sine corpore nemo pot-
 facta: nec figurate accipiēda quicq; vel clemētiss

EXXV
 in principio dei: et hoc in principio apud dei: et ei-
 dem esse eternitatē gignentis et geniti. Sed si virtu-
 tem illā incorrupte substantie imbecillitatis sue fou-
 te assumptio carnis infecerit: vt sit ad dolorē infir-
 ma: ad mortē trepida iā et corruptioni subdita erit:
 ac sic eternitate demutata in metū: hoc quod in
 ea est poterit aliquando nō esse. Deus autē sine me-
 sura temporū semp est: et qualis est talis semp eter-
 nus est. **Mori** igitur nihil in deo potuit: nec ex se
 metus deo vllus est. **HIERO.** Nos autē ita dicit⁹
 mus hominē passibile a dei filio susceptū: vt deitas
 impassibilis permaneret. Passus ē enī dei fili⁹: nō
 putatiue sed vere omnia que scriptura testat⁹: scdm̄
 illud: quod pati poterat. scdm̄. i. substantiā assum-
 ptam. **HYLA.** i. de trinitate: Puto autē non alia
 hic ad timendū qd̄ passionis et mortis causa a q̄s-
 dam pretenditur. Interrogo autē eos qui hoc ita
 existimāt: an ratione subsistat vt mori timeret: qui
 omnē ab apostolis timorē mortis expellens ad glo-
 riam eos sit martyrii adhortatus. quid enim ipse in
 mortis sacramēto doluisse existimāmus est: qui pro
 se morietibus vitā rependit: Deinde quē dolorem
 mortis timeret: potestatis sue libertate moriturus.
 Si etiam passio honorificatura eū erat: quomodo
 tristis eum metus passionis effecerat. **HYLA.**
 Quia ergo mestum dominū fuisse legitimus: causas
 mesticie reperiamus. admonuerat superius omnes
 scandalizādos: petri etiā domin⁹ ter negaturū esse
 respondit: assumptiq; eo et iacobo et iohāne cepit
 tristis esse: ergo nō ante tristis est qd̄ assumpsit: sed
 omnis metus illis esse cepit assumptis: atq; ita nō
 de se orta est: sed de eis quos assumpsit: mestim⁹
 do. **HIERO.** Cōtristabatur ergo dominus nō tū
 mōre patiēdi qui ad hoc venerat vt paterē: et petri
 temeritatis arguerat: sed propter infidelitatem iu-
 dam: et scandalū omniū apostolorū: et reiectionem
 populi iudeorū: et euersionē misere bienniali. **DA-**
MA. in libro. iij. Vel aliter: omnia que de nō ente
 ad esse deducta sunt a conditore: extendi natura-
 liter desiderii habēt: et nō existere naturaliter fugi-
 unt: et deus igitur verbū homo fact⁹ est: habuit hoc
 desiderii qd̄ desiderauit escā et potū et formicū qui-
 bus. i. conseruatur vita desiderās: et naturaliter i ex-
 perientia horū fact⁹: et ecōtrario conuictioq; am-
 tionē. vñ et tempore passionis quā voluntarie susti-
 nuit: habuit mortis timorē naturalē et tristitias est
 enim timor naturalis aīa volens diuici a corpore.
 propter eā q̄ ex principio a conditore imposta ē na-
 turalē familiaritatē. **HIE.** Domin⁹ ergo noster et
 veritate assumpti p̄barer homis: vere quidē cōtristari
 status ē: sed ne passio in animo illius dominaret:
 per passionē cepit cōtristari: aliud est enī cōtristari
 rī: et aliud icipere et tristari. **REMI.** destruitur au-
 tem i hoc loco manichei qui dixerūt illū pb̄tastiū
 cū corpus assumpsit: nihilomin⁹ et illi qui dixerūt
 eū verā animā nō habuisse: sed loco aīe diuinitatē.
AVG. in lib. lxxiij. q̄stionū: hui⁹ mōi enī euāgelii
 starū narratōes: p̄ quas christū et natū de beata vir-
 gine maria cognouimus: et cōprehēsum a iudeis: et
 flagellatū et crucifixū atq; interfectū et sepultū i mo-
 numēto: que oīa itelligere sine corpore nemo pot-
 facta: nec figurate accipiēda quicq; vel clemētiss

mus dixerit: cū dicta sint ab eis q̄ res gestas vt me
 munerat narrauerit. Sic ergo isti corpus eū habu
 isse testant: sicut et cū habuisse indicat animā affe
 ctiones ille q̄ nō possūt esse nisi i aia: quas nihilo
 minus eisdē euāgelistis narratib⁹ legim⁹. Et mira
 tus ē iesus: et iratus: et cōtristatus. **AMBRO.** sup
 per lucā. Cū ergo i euāgelio ista referunt: nō falso
 utiq; referunt. verū ille hos motus certissime dispē
 sationis gratia ita cū voluit suscepit aīo bñano: vt cū
 voluit fact⁹ ē bō. Dabem⁹ quidē et nos huiusmodi
 affect⁹ et humane cōditionis infirmitate: nō autem
 ita domin⁹ iesus: cui⁹ infirmitas fuit ex ptate. **DA**
MA. in. iij. lib. Quapropter naturales nostre passiv
 ones fm naturā et supra naturā fuerūt i christo. fm
 naturā enī: q̄ permutebat carni pati que ppria. su
 per naturā autē: quia nō p̄cedebāt i eo volūtatez
 naturalia: nihil enī coactū i christo cōsiderat: sed
 oīa volūtaria. volēs enī esuriuit: volēs timuit et cō
 tristatus ē. Et ideo de manifestatiōe tristitiae subdi
 tur. Tūc ait illis: tristis ē aīa mea vsq; ad mortē.
AMBRO. sup lucā. Tristis autē ē: nō ipse sed aīa
 nō enī tristis sapia: nō diuina substātia: sed aīa. su
 scēpit enī animā meā: suscepit corp⁹ meum. **HIE.**
 nō autem propter mortem: sed vsq; ad mortē di
 citur cōtristatus: donec apostolos sua liberet passi
 one. Dicāt qui irrationabilē iesum sumpsisse ani
 mā suspicant: quomō cōtristat⁹ et nouerit tempus
 tristitiae. Quis enī et bruta mereat animalia: tamen
 nō nouerūt nec causas neq; tēpus vsq; ad qd̄ debe
 ant contristari. **ORI.** Uel aliter: Tristis ē anima
 mea vsq; ad mortē. q. d. Tristis cepta est i me: non
 semp; sed vsq; ad temp⁹ mortis: vt cū mortu⁹ fuero
 peccato: moriar et vniuersē tristitia: cui⁹ principiu⁹
 trī fuit i me. Sequit⁹: Sustinete hic et vigilate me
 cū. ac si dicat. Ceteros quidē iussi sedere ibi quasi in
 firmiores ab agone isto seruās eos securos. vos at
 quasi firmiores adduxi: vt collaborētis mecū in vi
 gilis et orationib⁹: tamē et vos manete hic vt vnus
 quisq; in gradu sue vocatiōis cōsistat: quoniam oīs
 gratia quīs fuerit magna habet superiōrē. **HIE.**
RO. Uel nō a somno p̄hibet cui⁹ temp⁹ nō erat i
 minētē discrimine: s; a sono ifidelitat; et corpe m̄tis.

Et progressus pusillū: prociat i
faciē suā orās et dicens: Pater mi:
 si possibile ē transeat a me calix iste.
 Verūtamen non sicut ego uolo sed
 sicut tu. Et uenit ad discipulos su
 os et inuenit eos dormientes: et di
 cit petro: Sic nō potuistis una ho
 ra uigilare mecū? Vigilate et orate
 ut nō intretis in tētationē. Spirit⁹
 quidē prompt⁹ ē: caro autē ifirma.
 Iterū scdo abiit: et orauit dicens:
 Pater mi: si nō potest hic calix trā
 sire nisi bibaz illū: fiat uolūtas tua.

Et uenit iterū: et inuenit eos dormi
entes. Erāt enim oculi eorū graua
ti: Et relictis illis: iterū abiit et ora
uit tertio: eundē sermonē dicēs.

ORI. Petrū magis de se cōfidentē et alios addu
 xit: vt videat cadentē i faciē: et discat nō magna sed
 humilia de se sapere: nec veloces esse ad promitten
 dū: sed solliciti ad orandū. et iō dicit: Et progressus
 pusillū. Nolebat enī lōge fieri ab eis: sed iuxta eos
 cōstitutus orare. et qui dixerat: Discite a me quia
 mitis sum et humilis corde. laudabiliter se humili
 ans cadit in faciē. vñ sequit⁹: Prociat i fa. suā orās
 et dicens: Pater si possib; transeat a me calix iste.
 Manifest⁹ autē i oratiōe sua deuotionē quasi dis
 lectus et placēs dispositiōibus patris addidit: Uelū
 tamē nō sicut ego uolo: sed sicut tu. Docēs vt non
 oremus fieri nostrā volūtate sed dei. fm autē q̄ ce
 pit pauere et tristari fm hoc orat calicē passiois trā
 sire: et nō sicut ipse uult: sed sicut pater: hoc est nō fm
 substātiā eius diuinā et ipassibile: sed fm naturā
 humanā et infirmā. suscipiēs enī naturā carnis hu
 mane oēs pprietates impleuit: vt nō in phātafia has
 buisse carnē estimaret: sed i ueritate. Propriū ē au
 tem hominis fidelis: p̄mū quidē nolle pati aliqd̄
 doloris maxime qd̄ ducit: vsq; ad mortē: q; bō car
 nalis est. si autē sic uoluerit deus acquiescere: quia
 fidelis ē. nam sicut multū cōfidere nō debemus ne
 nostrā uirtutē uideamur p̄fiteri: sic diffidere nō de
 bemus: ne dei adiutoris nostri ipotetiā uideamur
 p̄nunciare. Notādū ē autē quoniam marc⁹ quidē et
 lucas hoc ipsum scripserūt: Iohānes autē orantē se
 sum: vt trāsiret ab eo calix nō itroducit: qm̄ bi mar
 cis fm humanā naturā ei⁹ exponit de eo: q̄ scdm̄
 diuinā: Iohānes autē magis scdm̄ diuinā. Aliē au
 tem iesus uidēs qualia erāt iudei passuri petētes ei
 ad mortē dicebat: Pater si possibile ē: trāseat a me
 calix iste. **HIE.** Uñ signatē dicit: Calix iste. hoc ē
 populi iudeoz: qui excusationē ignoratiē habere nō
 possunt: si me occiderūt: habētēs legē et p̄betas q̄
 vaticinant. **ORI.** Rursus uidēs quāta utilitas to
 tius mūdi esset futura: p̄ passionē ipsius dicebat: S;
 nō sicut ego uolo: sed sicut tu. i. si possibile ē: vt sine
 passioē mea oīa ista bona pueniāt: que p̄ passionē
 meā sūt p̄uētura: trāseat passio hec a me: vt et mū
 dus saluet⁹: et iudei i passioē mea nō pereāt. Si autē
 sine p̄ditione quorūdā multoz sal⁹ nō pōt itrodu
 ci: q̄rum ad iusticiā tuā trāseat. Calicē autē hunc
 q̄ bibit in multis locis nomiat scriptura. Bibit au
 tem calicē totū q̄ patit p̄ testimonio qcqd̄ fuerit
 ei illatū. Effudit autē accipiēs q̄ denegat: ne aliqd̄
 patiat. **AVG.** Et ne quis eū putaret patris minu
 isse potestate: n̄ dixit: Si facere pōt: sed Si fieri po
 test. vel si possibile ē: ac si diceret: Si vis. fieri enim
 pōt quod ille uoluerit. vñ et lucas hoc ipsum plani⁹
 itimauit. nō enī ait: Si fieri pōt: sed si vis. **HILA.**
 Uel aliter: nō ait: Trāseat a me calix iste. hec enim
 eēt p̄ se timētis oratio. q̄ autē vt a se trāseat rogat:
 nō vt ipse p̄teat orat: sed vt i alterū illud qd̄ ad se
 trāsit accedat. Totus igit sup̄a eos q̄ passuri erant

Uel ter orat p apostolis: et marie p petro qui ter erat eum negaturus.

Tuc venit ad discipulos suos: et dicit illis: Dormite iam et requiescite. Ecce appropinquabit hora: et filius hominis tradet in manus peccatorum. Surgite eam. Ecce appropinquabit qui me tradet.

Hyla. Post orationem frequenter p discursus rescuritur: multiplices metu demit: securitate reddit: in requie adhorat. vñ dicit: Tuc venit ad discipulos suos et ait illis: dormite iam et requiescite. Et quidem tuc vigilare oportebat: s; h dicit: vt ostenderet: qm nescit vltim possit ferre futuroz maloz: et qm eoz no idiget auxilio: et qm oino tradi eu oportebat. Hyla. Uel hoc dicit: q; voluntate patris de discipulis ia secur' expectabat: de qua dixerat: Fiat voluntas tua: q; t. trahitur i nos calice bibes infirmitate coz poris nostri: et timoris sollicitudine: et ipm dolore mortis absorbit. ORI. Uel no e ille ipse somn': que iubet nuc discipulos suos dormire: et ille q eis supius scribit cotigisse. Illic eni dormientes iuenit: no requiescentes sed grauatos oculos habentes. nuc autē pcepit eis no simpliciter dormire: sed cu requie: vt oido seruet: vt primu quide vigilem' orates vt si itrem' i tetatione: vt postea dormiam' et requiescamus: vt cu aliqs iuenerit locu dno: tabernaculum deo iacob: ascēdat supra lectu stratus sui: et det somnu oculis suis. Forsitā autē et aia no potēs semper sufferre labores: quasi icarnata remissiones aliquas sine reprobatione consequet: q moraliter dormitioes dicunt: vt vsq aliquatu tēporis habēs remissionē renouata resuscitet. Hyla. Quod autē ad eos reuertēs: dormientesq; reperiēs primu reuersus obuiurgat: sedo silet: tertio quiescere iubet: rō ista est: q; primu post resurrectione dispōs eos: et diffidentes ac trepidos reprehendit. secundo omissio spū pacis: gauatis ad cōtēndā euāgelij libertate oculis visitauit: nā aliquādiu legis amore detēti: quodā fidei somno occupati sūt. tertio vero. i. claritatis sue reditu securitati eos quietiq; restituet. ORI. Postq; autē resuscitauit eos a somno: vidēs i spū appropinquante iudā traditorē: q nondū videbat a discipulis eius dicit: Ecce appropinquabit hora: et filius hominis tradet in manus peccatorum. CHRY. i bo. Per h autem qd dicit: Appropinquabit hora. ostendit quoniam diuine dispositionis erat: qd gerebat. p h autē quod dicit: In manus peccatorum: demonstrat quoniam illoz nequie h opus erat: no q; ipse delicto eēt obnoxius. ORI. Sed et nuc i manus peccatorum tradit iesus: qm hi qui vident iesum credere habēt eū i manibus suis: cū sint peccatores. Sed et quotiescūq; iust' habēs i se iesum i pte fact' fuerit peccator: Iesus ē tradit' in manus peccatorum. Hie. Postq; ergo tertio orauerat: et apostolorum timore sequente pnia ipetrauerat cor rigendū: secur' de passionē sua pergit ad psecutores: et vltro se ad iterficiendū pbet. vñ sequit: Surgite eam. q. d. No vos iueniat quasi timētes vltro pgamus ad mortē: vt cōfidentia et gaudiū passuri vide

ant. Sequit eni: Ecce appropinquauit q me tradet.

ORI. No dicit appropinquauit mihi: nec eni ipse appropinquabat traditor ei? q se elogauerat peccatoribus suis ab eo. AVG. de cocoz. euā. Uides autē hic bmo sm mattheu sibiipm esse cotrari. Quio. n. dicit: Dormite iam et requiescite: cū coniectat: Surgite eam. q; velut repugnātia quidā comoti conatur ita pronūciare qd dictū ē: Dormite iam et requiescite tanq; ab exprobrāte: no a pmittēte fit dictū: qd recte fieret si eēt necesse. Tu vero marcus ita cōmemorauerit: vt cū dixisset: Dormite iam et requiescite. adiūgēt: Sufficit: et deide i ferret: Venit hora. Ecce tradet filius hominis vtiq; intelligit p illud qd eis dictū ē: Dormite iam et requiescite. filuisse dnm aliquātū: vt h fieret qd pmiserat: et nuc itulisse: Ecce appropinquauit hora. Propē qd sm marcū positū ē. Sufficit. i. q; ia requiescit.

Adbuc eo loquente: ecce iudas unus de duodecim uenit: et cum eo turba multa cum gladijs et fustibus: missi a principibus sacerdotum et senioribus populi: Qui autē tradidit eum: dedit illis signū dicens: Quicumq; osculat' fuero ipse ē: tenete eum. Et cōfestim accedens ad iesum dixit: Aue rabbi. Et osculat' ē eum. Dixit q; illi iesus: Amice ad quid uenisti? Tuc accesserūt et manus iniecerūt i iesum: et tenuerunt eum.

GLO. Quia supius dictū ē q; dñs vltro se psecutorib' exhibebat: nter euāgelista ostendit quō sit a psecutorib' detēt. vñ dicit: Adbuc eo loquente ecce iudas vn' de duodecim uenit. REMI. Un' videlicet nūero: no merito. Hoc autē dixit ad ostendendū q; mane facin' illi' q; de apostolica dignitate factus fuerat pditor. Sequit: Et cū eo turba mlta cū gladijs et fustib'. Ut autē ostenderet euāgelista iuidētie eā illū dephensū subiūgit: Missi a pnci. sacer. et senior. populi. ORI. Pōt dicere aliqs quoniam ppe multitudinē eozū q; ia crediderāt multi uenerūt aduersus eū: timētes ne multitudo credētū de manibus eozū tollerēt eū. Ego autē estio etiā alterā cā: quoniam q; putabāt i beelzebub eicere solere demōia arbitrabāt eū ex quibusdā maleficijs posse effugere de medio volētū eū tenere. Multi etiā nuc spiritalibus gladijs militāt cōtra iesum: varijs. l. et diuersis de deo dogmatib'. Sequit: Qui autē tradit' eū: dedit eis signū dicens: Quicumq; osculat' fuero: ipse ē tenete eū. Dignū ē autē quare cū sm faciē not' effigie ei' dedit eis signū: Venit autē traditio talis de eo ad nos: quoniam nō solū due forme i eo fuerūt: vna sm quā eū oēs videbāt: altera sm quā trāffigurat' ē corā discipulis i mōte: sed etiā vnicuiq; apparebat sm q; fuerat dign'. sicut et o maria scriptū ē: q; hz sapozē ad omnē vltim cōuenientē: et verbū dei nō similiter cūctis apparet. Propē hui' mōi g

transfigurati des eius signo idigebat / CHRY. in bo. Uel io signu eis dedit: qz multoties detetus ab ipsis ptrafit ne scietib' eis: qd z tuc factu esset: si ipe voluisset. Sequit: Et cofestim accedes ad iesum dixit: Ave rabbi. z oscular' e eu. / RABA. Suscipit dñs osculu traditoris: no qz simulare nos doceat: sed ne prodicione fugere videat. / ORI. Si autez aliquis qrat: Cur osculo iudas tradidit iesum: sm quoida quide voluit reueretiã ad magistrũ suare: no audes malfeste i eu irruere. sm alios autẽ h fecit: timẽs ne si forte se malfestũ aduerariũ pbuisset: ipe ei fieret cã euasõis: cũ posset sm opinionẽ ei' ef fugere: z facere se imperiũ. Ego aut puto qz oes p ditores veritatis amare veritate fingetes: osculo si gno vtunt. Oes etiã heretici sic z iudas iesu dicunt Rabbi: Iesus aut placabilia rndet. vñ sequit: Dixit qz illi iesus: Amice ad quid veisti: Dicit autẽ amice iproperas simulationẽ: h eni nose nemine bonoru i scripturis cognoscim' appellatũ. ad malũ. n. dicitur: Amice quo mō buc itraisti: Amice nõ facio tibi iniuriã. / AVGV. i ser. de pas. Dicit aut: Ad qd venisti: taqz diceret: oscularis z isidiaris. noui qre venis. amicu fingis: cum pditor sis. / REMI. Sine Amice ad qd veisti h fac: subitelligit. Sequit: Tũc accesserũt z man' iniecerũt i iesu z tenuerũt eum. Tũc. i. qñ ipe pmisit. frequẽter eni voluerũt: h n potuerũt. Exulta chriſtiane i cõmentio inimicoz tuoz vicisti: quod iudas vendidit: z quod iudeus emit tu acquisiisti.

Et ecce unus ex his q erãt cũ iesu: extendẽs manũ exemit gladiũ suũ: z percutiẽs seruũ principis sacerdotũ amputauit auriculã eius: Tũc ait illi iesus: Cõuerte gladiũ tuũ i locũ suũ. Oes eni qui acceperint gladiũ: gladio peribũt. An putas qz nõ possuz rogare p rez meũ: z exhibebit mihi mō plus qz duo decim legiões angelozũ. Quõ ergo implebuntur scripture? Quia sic oportet fieri.

CHRY. i bo. Sicut lucas refert: dñs i cena discipul dixerat: Qui hz faculũ tollat simlr z perã: z q n hz vedat tunicã suã z emat gladiũ. z discipuli rnde rūt: Ecce gladiũ duo hic. Cõueniẽs aut erat illic gladios eẽ pp agnũ. i. paschalẽ quẽ cõederãt. Audiẽtes quoqz qm veniret psecutores ad chriſtũ capiẽduz: a cena exeũtes gladiũ sũperũt i auxiliũ aduer' psecutores: qñ p magistro pliaturi. vñ bic dñ: Et ecce vn' ex his q erãt cũ iesu extendẽs manũ exemit gladiũ suũ. / HIERO. In alio euãgelio scriptum ẽ: qz petr' h fecerit eodẽ ardore quo z cetera fecit. vñ sequit: Et percutiẽs ser. prin. sacer. ampu. auriculã ei'. Seruus pncipis sacerdotũ malch' appellat'. auriculã quoqz que amputat' dextera ẽ. transitozie dicendũ ẽ qz malchus. i. rex quondã populi iudeozũ seruus fact' est impietatis z deuoratõis sacerdotũ.

Dertrãqz pdidit auriculã: vt lfe vitatẽ audiat i sinistro / ORI. Nam si videntur legẽ audire: modo cũ sinistro auditu audiũt vmbriã traditiõis de lege nõ veritatẽ. Populus autẽ ex gentibus significat' petru: per hoc ipsum quod crediderũt in chriſtũ: facti sũt causa vt precideret iudeozũ auditio p cetera. / RABA. Uel petrus nõ tollit audiẽtibz intelligentiã sensum: sed diuino ablato iudicio negligentibus pãdit. verũ eadẽ dextera auris in his qui ex eodem populo crediderũt diuina pietate pãstino restituta est officio. / HYL. Uel aliter: Seruo principis sacerdotũ auriculã ab apostolo delectatur populo. i. sacerdotũ seruienti. per chriſti discipulum i obediens auditus exciditur: z ad capacitã veritatis hoc quod erat nõ audiens amputatur. / LEO papa. in ser. de pas. Dominus autẽ zelantis apostoli pium motũ progredi ultra nõ patitur. vñ sequit: Tũc ait illi iesus: Cõuerte gladium tuũ i locum suũ. Contra sacramentũ erit religiõis nostre: vt qui mori pro omnibus venerat: capi nollet. Dat ergo i se furẽtibz licentiã seuiendi: ne dilato gloriõse crucis triumpho: z dominatio diabolica fieret lãgie: z captiuitas humana diuturnior. / RABA. Operunt etiã vt acto: gratie fideles patientiã suo exemplo doceret: z potius ad sustinẽdu fortiter aduersa instrueret: qz ad vindicandũ puocaret. / CHRY. in bo. Ad hoc autẽ vt populo persuaderetur conuersione addit vicẽs: Omnes eni qui acceperint gladium gladio pibunt. / AVGV. cõtra faulũ. Idẽt ois q vñs fuerit gladio. Ille autẽ vñs gladio q nõ la supioritate aut legitima ptãte vel iubete vel cõcedete i sanguinẽ alic' armaf. Nã vñqz ois iusserat vt ferrũ discipuli e' ferrẽt: sed nõ iusserat vt ferrẽt. Quid ergo idignũ si petr' post hoc peccatũ factus ẽ pastor: ecclesie: sicut moyses post pccatum egypti fact' ẽ rector synagoge. Uterqz eni nõ detestabili i manitate: sed emẽdabili animositate regulã excessit: vterqz odio iprobitatis aliene: sed ille fraterno: iste dñico lz adhuc carnali tamẽ amore peccauit. / HYL. Sed nõ oibus gladio vtẽtibz mors solet eẽ p gladiũ: nã plures aut febris aut ali' accidẽs easus absumit q gladio aut iudiciũ officio aut resistendi latronib' necessitate sũt vsi. Et si fin suam eis ois gladio vtẽs gladio pimeref: recte ad necẽ eozũ gladi' eximebatur qui eodẽ vtẽbant ad facinus. / HIERO. Quo ergo gladio pibit quicunqz gladiũ sumpserit: Illo nempe qui igne' vertit ante pedũ sum: z gladio spũs qui in dei describit' armatura. / HYL. Recõdi ergo gladiũ pcepit ois: quia eos nã buano: sed ozis sui gladio esset peremptur'. / REMI. Uel aliter: Qui gladio vtẽt ad occidẽdu hominẽ: ipe sue pri' malicie mox gladio. / CHRY. in bo. Nõ solũ autẽ mitigauit discipulos p cõmunitatiõẽ pene: sed etiã ostẽdendo qz volũtarie hoc sustinebat. vnde sequitur: An putas quia non possum rogare patrem meum: z exhibebit mihi modo plus qz. xij. legiões angelozũ: Quia multa humane firmitatis ostenderat: non videretur credibilia dicere: si dixisset qz eos perdere posset. Et ideo dicit: An putas quia non possum. / HIERON. Quia si diceret: Nõ idigeo duodecim apostolor' auxiliõ: etiã si oes me defenderẽt: qui possum habere. xij. le

Vertical text in the right margin, likely a commentary or continuation of the text, containing various initials and references.

giones angelorum. Una legio apud veteres sex milibus hominum complebat. de. xij. ergo legio. lxv. milia angelorum fuerunt. in quot genes hominum lingua diuisa est. ORIGENE. Et hoc autem demonstrat: quoniam secundum similitudinem legionum militie mundialis sunt et angelorum legiones militie celestis militarii contra legiones demonum. militia enim hominum omnes propter aduersarios intelliguntur constituta. Non autem quasi indigens auxilio angelorum hoc dicebat: sed secundum estimationem petri volens ei auxilium ferre. Magis enim angeli operantur auxilium vniuersi filii dei: quod ipse illorum. REMI. Possunt etiam intelligere per angelos romanorum exercitum: cum tyto. n. et vespasiano omnes ligue aduersus iudeam surrexerunt: et impletum est: Quia pugnabat per eos orbis terrarum contra insensatos. CHRYSOSTOMUS. in homie. Non solum autem per hoc timorem discipulorum euacuat: sed etiam per hoc scripturas in medium introducit dicens: Quod ergo implebunt scripturae: quod sic os fieri. HIERONYMUS. Nec inia promptum ad patiendum demonstrat animum: quod frustra prophete cecinerit: nisi dominus eos vera dixisse sua passioe ne asseueret.

In illa hora dixit iesus turbis: Tanquam ad latronem existis cum gladijs et fustibus apprehendere me. Quotidie apud vos sedebam docens in templo: et non me tenuistis. Hoc autem totum factum est ut adimpleretur scripture prophetarum. Tunc discipuli omnes relicto eo fugerunt. At illi tenentes iesum duxerunt ad caypham principem sacerdotum: ubi scribe et seniores conuenerunt. Petrus autem sequebatur eum a longe: usque in atrium principis sacerdotum. Et ingressus intro: sedebat cum ministris ut uideret finem.

ORIGENE. Postquam dixit petro: Recorde gladium tuum quod est patietie: postquam etiam auriculam restituit amputatam: sicut alter dicit euangelista: quod summe benignitatis initium fuerat et diuine virtutis: subditur In illa hora dixit iesus turbis. ut si preterita beneficia non recordantur vel presentia recognoscant. Tanquam ad latronem existis cum gladijs et fustibus apprehendere me. REMI. Ac si diceret: Latronis officium est nocere et latitare. ego vero nemini nocui: sed plures sanauit: et in synagogis semper docui. Et hoc est quod subditur: Quotidie apud vos sedebam in templo docens: et non me tenuistis. HIERONYMUS. Quasi diceret: Stultum est eum cum gladijs et fustibus querere qui vultro se vestris tradet manibus: et in nocte quasi latitans per proditorum inuestigare qui quotidie in templo doceat. CHRYSOSTOMUS. in homie. Ideo autem eum in templo non tenuerunt: quia non ausi erant propter turbam propter quod et dominus foras exiit: ut ex loco et tempore daret eis apertitudinem se capiendi. Et hoc ergo docet quoniam nisi voluntarius permisisset: nequaquam eum capere valuissent. Deinde euangelista questionem soluit: propter quid dominus capi voluit: cum subdit: Hoc autem totum factum est ut adimpleretur scri-

pture prophetarum. HIERONYMUS. Soderunt manus meas et pedes meos. Et alibi: Sicut ouis ad victimam ductus est. Et in alio loco: Ab iniquitatibus populi mei ductus est ad mortem. REMI. Quia enim omnes prophete predixerunt christi passioem: ideo non posuit firmum testimonium: sed generaliter dicit impleri vaticinia omnium prophetarum. CHRYSOSTOMUS. in homie. Discipuli autem qui quando detertus est dominus permanserunt: quando locutus est hec ad turbas fugerunt. vnde sequitur: Tunc discipuli omnes relicto eo fugerunt. sciebant enim quoniam iam non erat possibile effugere eo se voluntarie illis tradere. REMI. In hoc tamen facto demonstratur fragilitas apostolorum. qui enim de ardore fidei promiserant se mori cum ecclesia nunc timore fugiunt immemores sue promissionis. quod etiam videmus impleri in his qui pro amore dei magna se promittunt facturos: et postmodum non implent: non tamen desperare debent: sed cum apostolis referere: et per penitentiam resipiscere. RABANUS. Mystice autem sicut petrus qui culpam negationis penitentia laqueis abluit: recuperationem eorum ostendit: qui a martyrio labuntur: ita ceteri discipuli fugientes cautelam fugiendi docent eos qui se minus idoneos ad toleranda supplicia sentiunt. Sequitur: At illi tenentes iesum duxerunt ad caypham principem sacerdotum. AVGVSTINUS. de quere. euang. Sed tamen primo ad annam ductus est: sicut cayphe sicut iohannes dicit: Ductus est autem ligatus cum adessent in illa turba tribunus et cohors: ut iohannes commemorat. HIERONYMUS. Refert autem iosephus istum caypham vnius anni pontificatum precio redemisse: cum tamen moyses deo iubente preceperit: ut pontifices patribus succederent: et generatio in sacerdotibus series teneretur. non ergo mirum est si iniquus pontifex iniqua iudicet. RABANUS. Conuenit etiam actio cayphae. i. inuestigator vel sagax ad implendam suam nequitiam vel voracius ore: quia impudens fuit ad proferendum mendacium: et ad perpetrandum homicidium. Ideo autem illuc eum adduxerunt: ut cum consilio omnia faceret vnde sequitur: Ubi scribe et seniores conuenerunt.

ORIGENE. Ubi cayphas est princeps sacerdotum illic congregantur scribe. i. litterati: qui presunt littere occidenti: et seniores non in veritate: sed in vetustate littere. Sequitur: Petrus autem sequebatur eum a longe. Non enim poterat de proximo eum sequi: sed de longinquo: nec tamen omnino recedens ab eo. CHRYSOSTOMUS. in ho. Multum enim erat feruor petri: qui cum alios fugientes vidisset: non fugit: sed stetit et intrauit. Si autem et iohannes intrauit: tamen non erat principi sacerdotum. Longe autem sequebatur: quia erat discipulus negaturus. REMI. Neque enim negare potuisset si domino primo adhaesisset. Per hoc etiam significatur quod petrus dominum ad passionem euntem erat secutus: i. imitaturus. AVGVSTINUS. de concordia euang. Significatur etiam ecclesiam secuturam: quidem hoc est imitaturam passioem domini: sed longe differenter. ecclesia. n. pro se patitur: at illi pro ecclesia. Sequitur: Et ingressus intro sedebat cum ministris: ut videret finem.

HIERONYMUS. Vel amore discipuli: vel humana curiositate scire cupiebat quid iudicaret de domino pontifex: vtrum eum neci addiceret: an flagellis cezum dimitteret.

Pincipes autē sacerdotū : ⁊ oē cō
siliū q̄rebāt falsū testimoniū ꝑtra ie
sū: ut eū morti traderēt: ⁊ nō iuene
rūt: cū multi falsi testes accessissent
Novissime autē venerūt duo falsi
testes ⁊ dixerūt: **H**ic dixit: Possū
destruere tēplū dei: ⁊ post triduum
reedificare illud. **E**t surgēs p̄nceps
sacerdotum ait illi: **N**ihil r̄ndes ad
ea q̄ isti aduersū te testificāt? **I**esus
autē tacebat. **E**t p̄nceps sacerdotuz
ait illi: **A**diuro te ꝑ deū uiuū: ut di
cas nobis si tu es christ' fili' dei. **D**i
cit illi iesus: **T**u dixisti. **V**erūtā
dico uobis: āmodo uidebitis filiuꝝ
hois sedētē a dextris uirtutis dei:
⁊ ueniētē in nubib' celi. **T**ūc p̄nceps
sacerdotū scidit nestimēta sua dicēs
Blasphemani. **Q**uid adhuc ege
mus testib'? **E**cce nūc audistis blas
phemiā. **Q**uid uobis uidet? **A**t illi
r̄ndētes dixerūt: **R**eus est mortis.
Tunc expuerūt in faciē eius: ⁊ cola
phis eū cederūt. alij autē palmas in
faciem eius dederūt dicētes: ꝑphe
tiza nobis christe: q̄s ē q̄ te ꝑcussit?
CHR. in ho. **A**gregatis p̄ncipib' sacerdotū: ⁊
ota pestilētie ouēcula: volebāt suis insidiis iudicij
cū formā iponere. vñ dicēs: **P**ri. autē sacer. ⁊ oē cōsi.
quere. fal. testi. cōtra. ie. ut eū mor. traderēt. **S**ed q̄
fictū erat iudiciū: ⁊ oia tumult' ⁊ turbatōis plena:
manifestat ꝑ hoc qd̄ subdit: **E**t nō inue. cū ml. falsi
testes accessisset. **O**RIGE. **F**alsa enī testimonia
tūc locū habēt: q̄n̄ cū calore aliquo p̄ferūt. **S**⁊ nec
color inueniebat qui posset cōtra iesum adiuuare
mēdacia: q̄uis eēt multi grām tribuere volentes
p̄ncipib' sacerdotū: qd̄ maximā laudē exhibet iesu:
qui sic oia ir̄phēbilr dixit ⁊ fecit: vt nullā verisim
ilitudinē inuenirēt in eo rep̄hēsiōis ⁊ mali ⁊ ml
ti astuti. **S**equit: **N**ouissime autē uene. du. fal. testes
⁊ dixit. hic dixit. pos. destru. tē. dei: ⁊ post tri. ree. illō
HIERO. **Q**uō autē falsi testes sunt: si ea dicunt q̄
dñm dixisse legim'. **S**ed falsus testis est qui nō eo
dē sensu dicta intelligit: quo dicūt. oīs enī dixerat
de tēplo corpis sui: sed in ipis uerbis calūniā: vt
paucis additis vel mutatis quasi iustā calūniā faci
ant. **S**aluator dixerat: **S**oluite tēplū hoc. isti com
mutāt ⁊ aiūt: **P**ossum destruere tēplū dei. **T**os
inquit soluere: nō ego: quia illicitū est vt nobis ipsis
inferam' manus. deinde illi uertūt: **E**t post triduum
reedificare illud: vt ꝑp̄e de tēplo iudaico dixisse vi

deretur. oīs autē vt oñderet animale ⁊ spirās tenu
plū dixerat: **E**t ego in triduo resuscitabo illud. aliō
est edificare: aliud suscitare. **C**HR. in home. **S**⁊
quare nō attulerūt in mediū accusatōem de soluti
one sabbati: quia multotiēs eos sup hoc cōtraue
rat. **H**IERO. **I**ra autē p̄ceps ⁊ impatiēs nō inue
niēs calūnie locū: excutit de folio pōtificē: vt uet
niam mētis motu corpis demonstraret. unde sequit
Et sur. p̄nceps sacer. ait illi. **N**ihil respōdes ad ea q̄
isti aduer. te testificant'. **C**HR. in home. **S**⁊
autē dixit volēs ab eo inexcusabile respōsiōem elice
re: vt ex ipa eum caperet. **I**nutilis autē erat excusati
onis respōsiō: nullo eam exaudire. **E**t ideo sequit:
Iesus autē tacebat. **E**tenī solū figura iudiciū ibi erat
in ueritate autē latronū erat incurfus sicut in spe
lunca: ⁊ ideo silet. **O**RIGE. **E**t hoc autē loco dicit
mus cōtēnere calūniā ⁊ falsū testiū: uocet: vt
nec respōsiōe dignos eos habeam' qui nō conue
nientia dicit aduersus nos: maxime ubi manus est:
libere ⁊ fortiter filere: q̄s defendere sine ullo ꝑfectu.
HIERO. **S**ciebat enī quasi deus quicqd̄ dicitis
torquēdū ad calūniā. **Q**uāto ergo iesus magis tace
bat ad indignos respōsiōe sua falsos testes ⁊ sacer
dotes impios: tātomagis pōtifer furore supar' euz
ad respōdendū ꝑuocat: vt ex qualibet occasiōe ser
monis locū inueniat accusandi. vñ sequit: **E**t p̄nc.
sacer. ait illi: **A**diuro te ꝑ deū uiuū vt di. no. si tu es
christ' filius dei. **O**RIGE. **I**n lege quidē adiurā
di vsum aliquotiēs inuenim'. estimo autē quoniā
nō oportet vt vir qui uult fm euangeliū uiuere ad
iurare alterū. **S**i enī iurare nō licet nec adiurare: sed
⁊ qui respicit iesum imperantē demonib' ⁊ potesta
tes dantē discipulis super demonia: dicit q̄ fm po
testatē datam a saluatore nō est adiurare demōia.
P̄ncipis autē sacerdotū peccatū faciebat insidiā
iesu: ⁊ ideo imitabat ꝑp̄riū patrē: qui bis dubie in
terrogauit saluatore: **S**i tu es christ' fili' dei. unde
quis recte dicere potest quoniā dubitare de filio
dei vtrū ipse sit christ': opus diaboli est. **N**on docet
bat autē dominū ad adiurandū p̄ncipis respōdere
sacerdotū quasi vim passum: ꝑpter quod nec con
gauit se filiū dei esse: nec manifeste confessus est. vñ se
quit: **D**icit illi iesus: tu dixisti. **N**ō. n. erat oīgn' christi
stī doctrina: ꝑpterea nō eū docet: sed uerbu' oīgn' ei'
accipiēs: in redargutōem ipi' cōuertit. **S**equit: **V**er
ūtāme dico uo. amno. uide. filiiū homi. sedē. a. dex.
uirtutis dei. **V**idetur mibi quoniā firmitatē quan
dam regales significat sessio filij hominis. iuxta uir
tutē ergo dei qui sol' est uirt' fundat' est qui accu
pit omnē potestatē a patre sicut in celo ⁊ in terra.
Erit autē quādo hāc fundatōem uidebūt etiā aduer
sarij q̄ a tpe dispēsatiōis incepit impleri. **V**iderit
enī ei' discipuli eū resurgentē a mortuis ⁊ ꝑ hoc ri
derūt eū fundatū ad dextrā uirtutis. **V**el q̄ fm lō
gitudinē sempiternā que est apud deū a ostiōe mō
di vsq̄ ad finē est vñ' dies. **N**ihil ergo mirū q̄ h' ei
cit saluator: **A**mmodo. spaciū est breuissimū vsq̄ ad
finē ostēdēs. ⁊ nō solū sedētē eū ad dextrā uirtutis
uisuros ꝑphētabat: sed etiam uenientē in nubib'
celi. unde sequit: **E**t ueni. in nubibus celi. **D**e nubes
sunt ꝑphete ⁊ apostoli christi: quib' mādat placere
cum oportet: ⁊ sunt nubes celi non transeites: q̄n̄

[Marginal notes in a smaller script, likely from a commentary or glossary, partially legible.]

portantes imaginem celestis: et digne sunt ut sint sedes dei quasi heredes dei et coheredes christi.

HIERO. Pontificē autē de folio sacerdotali furor excusserat: eadē rabies ad scindēdū vestes puros cat. vnde sequit̄: Tūc princeps sacerdo. scidit vestimēta sua dicens: Blasphemavit. Consuetudinis enī iudice est: qd cū aliquid blasphemū et quasi contra deū audierit: scindat vestimēta sua. **CHRY.** i homo. Hoc igit fecit ut accusatōnem redderet grauiore: et quod verbis dicebat: factis extolleret. **HIE.**

Per hoc autē qd scidit vestimēta sua: ostendit iudeos sacerdotalē gloriā pdidisse: et vacuā sedē habere pontificis. Dum enī vestē sibi discidit: ipm quo tegebatur velamētū legis abruptit. **CHRY.** in homelia: Cum ergo scidisset vestimēta sua: nō fecit sententiā a seipso sed ab alijs eam exquirat dicens: Quid vobis videt̄: Sicut in cōfessis peccatis et blasphemia manifesta fieri solet: et quasi cogēs et violentiā inferēs ad sententiā pferēdā puenit auditorē dicens: Quid adhuc egem̄ testibus: Ecce nūc audi. blasphemā. Que aut fuit illa blasphemia: Tenē ante eis cōgratis dixerat: Dixit domin⁹ dñō meo: sede a dextēris meis: et interpretat̄ est eis et siluerūt: nec decetero cōtradixerūt: qualiter ergo nūc qd dictū est blasphemiam vocat̄: Sequit̄: At illi respōdētēs dixerunt: Neus est mortis. Ipsi accusantes: ipsi discutientes: ipsi iniam pferētēs. **ORIGE.** Quātū putas fuit erroris: ipam pncipalē omniū vitā reā mortis pncipiā: et p tantorū resurgētū testimonia: nō respice re fontē vite de quo in oēs resurgētēs vita fluebat.

CHRY. in home. Ut aut venatōem inuenientes ita suam demōstrabāt ebrietatē: et infamia ferebāt. Sequit̄: Tūc expue. in fa. eius: et cola. eū ceciderūt. **HIERO.** Ut cōpleret̄ quod dictū est: Dedi manillā meā alapis: et faciē meā nō auerti a cōfusione sputoni. Sequit̄: Alii aut pal. in faci. ei⁹ oede. dicē. Prophecia nō. chris̄te: quis est qui te percussit?

GLO. In cōtumeliā enī hoc dicē: qui se pphetā haberi voluit a populis. **HIERO.** Stultū autē erat verberatib⁹ respōdere et pphetare cedētē: cum palam penitētis infamia videret̄. **CHRY.** i home. Attēde aut qd euāgelista cū summa diligētia que vidēt esse exprobatissima exponit: nihil occultans aut verēcandans: sed gloriā existimās marinā: domi natorē orbis terrarū pro nobis talia sustinere. Hoc aut legam⁹ cōtinuē: hoc nostre mēti inscribamus et in his gloriemur. **AVGV.** de questi. euāg. Quod autem dictū est: Expuerūt in faciē eius. significauit eos qui pntiā gratie eius respuit. Item tanq̄ colaphis euz cedūt: qui ei honores suos pferūt. Palmas in faciē eius dant: qui perfidia cecati: eum nō venisse affirmāt: tanq̄ pntiā eius exterminātes et repellētēs.

Petrus vero sedebat foris in atrio: et accessit ad euz una ancilla dicens: Et tu cū iesu galileo eras. At ille negauit corā omnin⁹ dicens: Nescio quid dicis. Exeūte autē illo ianuam: uidit eū alia ancilla: et ait his

qui erant ibi: Et hic erat cū iesu nazareno. Et iterū negauit cum iuramento: quia nō noui hominē. Et post pusillū accesserūt qui stabāt et dixerunt petro: Vere tu ex illis es. Nā et loq̄la tua manifestū te facit. Tūc cepit detestari et iurare: quia nō nouisset hominē. Et continuo gallus cātavit. Et recordatus est petrus uerbi iesu quod dixerat: pusq̄z gallus cātet: ter me negabis. Et egres sus foras fleuit amare.

AVGV. de con. euā. Inter pdictas dñi contumelias trina negatio petri facta est: quā nō oēs etiam geliste eodē ordine narrāt. Lucas eiz explicat prius tētatōem petri: tūc demū cōtumelias dñi. S; mat; theus et marc⁹ eas pmo cōmemorāt: et deinde petri tētatōem. Sic enī hic sequit̄: Petr⁹ vero sedebat foris in atrio. **HIERO.** Foris sedebat ut videret exitū rei: et nō appropinquabat iesu: ne ministris ali qua suspicio nasceret̄. **CHRY.** in homel. Et qui quādo detentū magistrū vidit solū: ita efferbuit ut gladiū euaginauerit: et auriculā absciderit: quando cōtumelias chris̄ti audiuit negator: efficitur: et vilis puelle minas non sustinet. Sequit̄ enī: Et accessit ad eum una ancilla dicens: Et tu cū iesu galileo eras.

RABA. Quid sibi vult quia pma eū pdit ancilla cū viri magis euz potuerit recognoscere: nisi qd iste secus peccare in nece dñi videret: vt eius passiōe redimeret. Sequit̄: At ille negauit corā omnib⁹ dicens: Nescio quid dicis. Palā coram omnib⁹ negauit: quia se manifestare expauit qd dicebat se nescire: respondit: quia pro saluatore adhuc mori noluit.

LEO papa in ser. de pas. Ob hoc aut sicut appar; hesitare permittus est: vt in ecclesie pncipe remediū penitētie condere: et nemo auderet de sua virtute confidere: quādo mutabilitatis periculū: nec btūs petrus potuisset euadere. **CHRY.** in home. Non solum autē semel sed et secūdo et tertio negat i breui tempe. vnde sequit̄: Exeūte autē eo ianuā: vidit eū alia ancilla et ait his qui erāt ibi: Et hic erat cū iesu nazareno. **AVGV.** de con. euāg. Intelligit autē qd postq̄z erit foras cum iam semel negasset: gallus cātavit primū quod marcus dicit. **CHRY.** in home. Ut ostēdat qd neq; vox galli eum a negatōe detinuit: neq; in memoriā sue pmissiōis reduxit.

AVGV. de con. euāg. Non autē foris ante ianuam iterum negauit: sed cum redisset ad focē neq; enī iam exierat et foris eum vidit altera ancilla: sed cum exiret eum vidit. i. cum surgeret et exiret animaduertit: et dixit his qui erant ibi. i. qui simul aderāt ad ignem in atrio: Et hic erat cum iesu nazareno. Ille autē qui foras exierat: hoc auditō regressus est: vt se quasi purgaret negando. Vel quod est credibilius: non audiuit quod de eo dictum fuerat cum foras exiret: et posteaq̄ rediit quod dictus est ei quod lucas commemorat. Sequitur: Et iterum

negavit cum iuramento: quia non novi homine.
HIE. Scio quosdam pio affectu erga apostolum petrum locum hunc ita interpretatos: ut diceret petrum hominem negasse: non deum: et esse sensum: Nescio hominem.
quia scio deum. Hoc quod friuolum sit: prudens lector intellegit. si enim iste non negavit: ergo merito est dominus qui dixerat: Ter me negabis.
RAB. In hac autem negatione petri dicimus non solum abnegare christum: qui dicit eum non esse christum: sed qui eum scit negat se esse christianum.
AVG. de co. eu. ag. Nunc iam de tertia negatione inspiciamus. Sequitur enim: Et post pusillam cess. qui sta. et dixit petro: Vere et tu es illis. Lucas autem dicit: Intervallo facto quasi hore viii et cum conuicatum. consequenter adiungit: Nam et loquela tua manifestum te facit.
HIE. Non quo alteri sermone esse petrum aut gentis externe: omnes quippe hebrei erant et qui arguebatur: et qui arguebatur: sed quo vnaqueque prouicia habet proprietates suas et vernaculum loquendi sonum vitare non possit.
REMI. Uide autem quod sint noxia prauorum hominum colloquia: ipsa quippe coegerunt petrum negare dominum: quem prius confessus fuerat esse dei filium. Sequitur enim: Tunc cepit detestari et iurare: quia non nouisset hominem.
RABA. Nota quia primum ait Nescio quid dicis. secundo cum iuramento negat. tertio cepit detestari et iurare: quia non nouit hominem. Perseuerare quippe in peccato dat incrementum scelerum: et quia minima spernit: cadit in maiora.
REMI. Spiritualiter autem per hoc quod petrus ante primum gallicum cantum negavit: illi designat qui ante christi resurrectionem non credebant eum esse deum et morte turbati. Per hoc autem quod post gallicum cantum negavit: illi designatur qui in vtriusque domini nomen et finem dei et finem hominem errant. Per primum autem ancillam designat cupiditas: per secundam carnalis delectatio: per illos qui astabant demones intelliguntur: his enim trahuntur homines ad christi negationem.
ORIGE. Vel per primum ancillam intelligit synagoga iudeorum: qui frequenter compulerunt denegare fideles: per secundam congregationem gentium: qui etiam persecuti sunt christianos: per tertiam stantes in atrio ministri heresim diuersarum.
AVGV. de que. euan. Ter etiam petrus negavit: nam et error hereticorum de christo tribus generibus terminatur. Aut enim ex diuinitate: aut humanitate: aut de utroque fallunt.
RAB. Post tertiam autem negationem sequitur gallicum cantum: et hoc est quod subdit: Et coram gallo cantauit. Per quem doctor ecclesie intelligit qui somnolentos increpans ait: Vigilate iusti: et nolite peccare. Solet autem sacra scriptura sepe meritum causari per statum designare temporum. unde petrus qui meridiana nocte peccauit: ad gallicum cantum penituit. unde sequitur: Et recordatur est petrus uerbum iesu quod dixerat: Primum gallo cantet: ter me negabis.
HIERO. In alio euangelio legitur quod post negationem petri et gallicum cantum respexit saluator petrum: et intuitu suo eum ad amaros lachrymas prouocauit: non enim fieri poterat ut in negationis tenebris permaneret: quem lux respicerat ut in negationis tenebris permaneret: quem lux respicerat ut in negationis tenebris permaneret: quem lux respicerat ut in negationis tenebris permaneret.
LEO papa: Felices o apostole sancte lachryme tue: que ad diluendam culpam negationis: virtute sacri

habuere baptismatis. Fuit enim de terra domini iesu christi: qui labentem te primum decipereris: et firmitatem standi in ipso cadenti periculo recepisti. cito itaque ad soliditatem rediit: petra: tanquam recipiens fortitudinem ut qui tunc in christi expauerat passione: in suo post supplicio non timeret: sed constanter permaneret.
XXVII

Mene autem facta: consilium inierunt omnes principes sacerdotum et seniores populi aduersus iesum: ut eum morti traderent. Et tunc adduxerunt eum: et tradiderunt potestati pilato presidi. Tunc uidens iudas qui eum tradidit quod damnatus esset: penitentia ductus retulit triginta argenteos principibus sacerdotum et senioribus dicens: Peccavi: trades sanguinem iustum. At illi dixerunt: Quid ad nos? Tu uideris. Et proiecitis argenteis in templo recessit: et abiens laqueo se suspendit.

AVGV. de con. euange. Coteruerat superius euangelista narrationes in his que cum domino acta sunt usque ad mane. Sed postea rediit ad narrationem petri negationem: qua terminata rediit ad mane: et inde cetera cotereret. Et hoc est quod dicit: Mane autem facta consilium inierunt omnes principes sacerdotum et seniores populi aduersus iesum: et eum morti traderent.
ORIGE. Putate per mortem extinguere eius doctrinam et fidem apud eos qui crediderunt in eum quasi in filium dei. Talia autem consilia antea: alligauerunt iesum soluentem a vinculis. unde sequitur: Et vinculum adduxerunt eum: et tradiderunt potestati pilato presidi.
HIERO. Uide sollicitudinem sacerdotum in malum. tota nocte uigilauerunt ut homicidium facerent: et vinculum tradiderunt pilato. Uidebant enim hunc morem: ut quem adiuudicassent mortali: ligatum iudici traderent.
RABA. Attamen notandum quod non tunc primum ligauerunt: sed mor commotus hunc in orto: ut iohannes declarat.
CHRY. in home. Ideo autem eum non occulte intertulerunt: quia non habebant eius glorie detrahere. multi enim eius admirabatur: et propter hoc studuerunt publice et coram hominibus eum occidere: et ideo ad presidem adduxerunt.
HIERO. Uidens autem iudas dominum adiudicasse morti: precium retulit sacerdotibus: quasi in potestate sua esset persecutorum immutare sententiam. unde sequitur: Tunc uidens iudas qui tradidit eum quod damnatus esset: penitentia ductus: retulit triginta argenteos principibus sacerdotum et senioribus populi dicens: Peccavi: trades sanguinem iustum.
ORIGE. Respondeant mihi qui de naturis quidam fabulas introducunt: unde est quod iudas cognoscens peccatum suum dixit: Peccavi: trades sanguinem iustum nisi ex bona plateatione mentis et seminatone virtutum: quod seminata est in quolibet rationali anima: quam non coluit iudas: et ideo cecidit in tale peccatum. Si autem nature parentis

Marginal notes on the right edge of the page, including references to other biblical passages and commentary.

est aliquis hominum: magis huius nature fuit iudas. Et siquidem post resurrectionem christi hoc dixisset iudas: forsitan erat dicendum quoniam copulit eum penitere de peccato ipsa virtus resurrectionis. Nunc autem videmus eum peccato ipsa virtus resurrectionis. Forsitan autem videtur eum peccato ipsa virtus resurrectionis. Forsitan autem videtur eum peccato ipsa virtus resurrectionis.

Mane autem factos sunt dies: et principes sacerdotum et seniores populi congregati: ut eum morti traderent. et adduxerunt eum: et tradiderunt eum pilato praefecto. Tunc videns quod non valeret eum condemnare: quia non erat iudaeus: tradidit eum pilato praefecto: cuius erat iudex. Tunc coepit querere: ut quoniam non valeret eum condemnare: quia non erat iudaeus: tradidit eum pilato praefecto: cuius erat iudex.

CHRYSOSTOMUS. In hunc hominem. Vnde autem dicitur quoniam non valeret eum condemnare: quia non erat iudaeus: tradidit eum pilato praefecto: cuius erat iudex. Tunc coepit querere: ut quoniam non valeret eum condemnare: quia non erat iudaeus: tradidit eum pilato praefecto: cuius erat iudex.

IN TEMPLO RECESSIT: ET ABIECIT SE SUSPENDIT. AVGVSTINVS. In hac parte evangelium in his que sunt in templo: et in hac parte evangelium in his que sunt in templo: et in hac parte evangelium in his que sunt in templo.

Princes autem sacerdotum acceptis argenteis dixerunt: Non licet eum mittere in corbonam: quia pretium sanguinis est. Consilio autem iusto emerunt ex illis agrum figuli in sepulturam peregrinorum: propter hoc vocatum est ager ille acheldemach: hoc est ager sanguinis: usque in hodiernum diem. Tunc impletum est quod dictum est per hieremiam prophetam dicentem: Et acceperunt triginta argenteos pretium percipiatum quem percipuerunt a filiis israel: et dederunt eos in agrum figuli: sicut constituit mihi dominus.

CHRYSOSTOMUS. in hunc hominem. Quia principes sacerdotum novant quod occisionem emerunt a propria consuetudine eodem nati fuerunt: et ad hoc ostendendum subdit euangelista. Principes autem sacerdotum acceptis argenteis dixerunt. Non licet eum mittere in corbonam: quia pretium sanguinis est. **HIERONYMUS.** Vere culicem liquefactum et camelum glutientes. si enim ideo non mittitur pecunia in corbonam hoc est in gazophylatium et dona dei: quia pretium sanguinis est: cur ipse sanguis effunditur? **ORIGENES.** Videbat autem quoniam circa mortuos magis eas pecuniam conveniebat expendi que pretium sanguinis erat. Sed quia et inter loca mortuorum sunt differentie: vni sunt precio sanguinis iesu ad comparationem agri figuli alicuius: ut in eo peregrini sepeliantur: non sicut votum suum in monumentis paternis. vnde sequitur. Consilio autem iusto emerunt ex illis agrum figuli in sepulturam peregrinorum. **AVGVSTINVS.** in ser. de ce. do. Providentia autem dei facti puto ut pretium salvatoris non peccatoribus sumptum prebeat: sed peregrinis requiem subministraret: ut iam exinde christi et vitos sanguinis sui passione redimat: et mortuos preciosa passione sufficiat. Precio ergo dominici sanguinis ager figuli comparatus. Legimus in scripturis quod totius generis humani salus redempta sit sanguine salvatoris. Ager ergo iste mundus hic totus est. Figulus autem qui mundi posse habere dominatum: ipse est qui vascula cor poris nostri fecit de limo. Istius itaque figuli ager christi sanguine emptus est: peregrinis inquam qui sine domo patria et toto orbe exules iactabant: requies christi sanguine provideat. Istos autem peregrinos esse dicimus ocuotissimos christianos: qui renunciantes seculo: nihil possidentes in mundo: in christi sanguine requiescunt. Sepultura enim christi nihil aliud est quam requies christi ipsi. Consepulti enim sumus: sicut ait apostolus cum illo per baptismum in morte. Nos ergo peregrini in hoc mundo sumus: et tanquam hospites in hac luce versamur.

HIERONYMUS. Qui etiam peregrini eramus a lege et prophetis prava iudeorum studia suscepimus in salutem. **ORIGENES.** Vel peregrinos dicimus qui usque ad finem extranei sunt a deo: nam iusti consepulti sunt christo in monumento novo quod excisus est in petra. Qui autem alicui sunt: a deo usque in finem sepulti sunt vitam finierit iudas.

habeat... **M**ane autem factos... **C**HRYSOSTOMUS... **I**N TEMPLO RECESSIT... **AVGVSTINVS**... **HIERONYMUS**... **ORIGENES**...

in agro figuli operatis lutu: qui precio sanguis est comparat: et ager sanguinis nominat. unde sequitur: Propter hoc vocat' est ager ille acheldemach: hoc est ager sanguinis vici in hodierna diem. **GLO.** Quod referendu est ad temp' quo euangelista h scripsit. deinde confirmat ide' pphetico testimonio di. Tunc impletu est quod dictu est per Isaiam prophe tam dicente: Et acceperit triginta argenteos preciu' appreciati que appreciauerit a filiis israel: et dederunt eos in agru figuli: sicut constituit mihi dominus. **HIERO.** Hoc in hieremia penitus non inuenitur: sed in zacharia qui penultimus est duodecim prophetaru queda' similitudo refertur: et quod sensus non multu discrepet: tamen ordo et verba diuersa sunt. **AVGV.** de cocoz. eu. age. Siquis ergo putat ideo fidei euangeliste aliquid derogandu: primo nouerit non omnes codices euangelioxi habere: quod per hieremia dictu sit: sed trimodo per ppheta tam. **Mibi** autem hec non placet defensio: quia et plures codices habet hieremie nomen et antiquiores: et nulli fuit causa cur adderet hoc nome: et mendositas fieret. **Cur** autem toleret fuit utraq' causa ut hoc au dux imperitia faceret: predicta questio turbata. **Potuit** autem fieri ut animo matthei euageliu scriberetis: pro zacharia hieremias occurreret: ut fieri solet: quod tamen sine ulla dubitacione emendaret saltem ab his admonitus: qui ipso adhuc in carne uiuente hec legere potuerunt: nisi cogitaret recordationis sue que spiritu sancto regebatur: non occurrisset aliud pro alio nome prophete: nisi quia dominus hoc ita scribi constituit. **Cur** autem constituerit: prima causa est: quia sic insinuat ita omnes pphetas vno spiritu locutos: mirabili inter se consensione constare: ut hoc multo amplius sit: quam si omnium verba prophetaru vno vnus hominis ore demonstretur. et ideo indubitanter accipi debet quecuq' p eos spiritu sancto dixit: et singula esse omnium: et omnia singulorum. Si eni hodie quisq' volens alicuius verba iudicare: dicat nome alteri? in quo dicta sunt: qui tamen sit amicissimus illius: cuius verba dicere voluit: et continuo recordatus alium pro alio se dixisse ita se corrigat: ut tamen dicat: bene dixit: nihil aliud intuens nisi inter ambos esse concordia: quanto magis de prophetis sanctis hoc commendandu fuit. **Est** et alia causa cur hoc nome hieremie in testimonio zacharie sit manere permillum: vel potius sancti spiritus auctoritate preceptu sit. **Est** apud hieremiam: quod emerit agru a filio fratris sui: et dederit ei argentu: non quidem sub hoc nomine precij: quod positum est apud zacharia triginta argenteis. quod autem prophetia de triginta argenteis ad hoc interpretatus sit euangelista: quod modo de domino completus est: manifestu est: sed ad hoc pertinere etiam illud de agro empto quod hieremias dicit: hinc potest mystice significari: ut non hic zacharie nome ponere qui dixit: triginta argenteis: sed hieremie qui dixit de agro empto: ut lecto euangelio atq' inuento nomine hieremie: lecto autem hieremia: et non inuento testimonio de triginta argenteis: inuento tamen agro empto: admonet lector utruq' conferre: et inde sensum enucleare prophetie: quomodo pertinet ad ad hoc quod in domino completu est. **Nam** illud

quod subiecit huic testimonio **Mattheus** cum ait: **Que** appreciauerit a filiis israel: et dederit eos in agru figuli: sicut constituit mihi dominus. nec apud zacharia: nec apud hieremiam reperit. **Unde** magis ex persona euangeliste accipiendu est: et mystice insertu: quia hoc ex domini reuelatione cognouerit ad hanc rem que de christi precio facta est huiusmodi pertinere prophetia. **HIERO.** de optimo genere interpretandi: Absit ergo de pedisequo christi quod possit argui de falso: cui cura fuit non verba et syllabas aucupari: sed sententias dogmatu ponere. **CHRY.** in homel. Legi nuper in quodam hebraico volumine: quod nazaree secte mihi beatus contulit hieremie apochryphu: in quo hoc ad verbum scriptu repperi: sed tamen mihi videtur magis de zacharia sumptu testimoniu euangelistaru: et apostoloru mox vulgato: quo verboru ordine pretermissio: sensus tamen de veteri testamento profertur exemplum.

Jesus autem stetit ante presidem et interrogauit eum preses dicens: **Tu** es rex iudeorum? **Dicit** illi iesus **Tu** dicis. **Et** cum accusaret a principibus sacerdotu et seniorib': nihil respondit. **Tunc** dicit illi pilatus: **Quid** audis quanta aduersum te dicunt testimonia? **Et** non respondit ei ad vllum uerbu: ita ut miraretur preses uehementer.

AVGV. de con. euange. **Finis** his que Mattheus de iuda proditore interposuit ad ordinem narrationis reuertit dicens: **Jesus** autem stetit ante presidem. **ORIGE.** Iudei toti creature conditus a patre: vide quomodo se humiliavit: ut acquiesceret stare ante iudicem tunc terre iudee: et interrogat est interrogatorem quam forsitan deridens aut dubitans pilatus interrogat. unde sequitur: **Et** interrogauit eum preses dicens: **Tu** es rex iudeorum? **CHRY.** in homel. **Pilatus** interrogat quod aduersarij contra ipsum continue reuoluebant. **Quia** enim sciebant pilatu nullam curam facientem legalium ad publicas accusationes rem ducunt. **ORIGE.** Vel pronuntiatione hoc dixit pilatus. unde et alibi scripsit in titulo: **Res** iudeorum. **Principi** autem sacerdotu respondes: **Tu** dixisti oblique arguit eius dubitationem. **Pilati** vero sententia confirmat pronuntiationem. unde sequitur: **Dicit** ei iesus: **Tu** dicis. **CHRY.** in homel. **Confessus** est se esse regem: sed celeste: ut in alio euangelio manifestum legit. **Regnu** inquit meum non est de hoc mundo: et neq' iudei neq' pilatus excusationem habent: huic accusatori insistentes. **HYLA.** Vel interrogati pontifici: an ipse esset iesus christus dixerat: **Tu** dixisti quia semper futurum christum ex lege ipse dixisset: huic vero legis ignaro interrogati an ipse esset rex iudeorum dixit: **HIERO.** Attende autem quod pilatus qui inuitus promebat sententias aliqua ex parte respondit:

hanc uol' dicit: propter dardeli respondere... **AVG.** de ciuitate dei... **ORIGE.** de optimo genere... **CHRY.** in homel... **HIERO.** de cocoz... **AVGV.** de con. euange... **HYLA.** Vel interrogati pontifici... **HIERO.** Attende autem quod pilatus...

sacerdotibus autem et principibus sacerdotum respondere noluit: indignos eos suo sermone iudicatis. vñ seq̃: Et cū accu. a pñ. sacer. et senio. nihil r̃dit. **AVG.** de cō. euā. Lucas autē ip̃a crimina que accusantes obiecerūt aperuit. dicit enī: Leperunt illū accusare dicētes: Hūc inuenim⁹ subuertētē gentē nostrā et p̃hibētē tributa dari cesari: et dicentē se christū regem esse. Nihil autē interest ad veritatē quo ordine ista retulerit: sicut nihil interest si alius aliud tacet quod ali⁹ cōmemorat. **ORIGE.** Accusat⁹ autē iesus sicut tūc illis nihil respōdit: sic nec et modo. nō fit enī verbū dei: sicut aliquādo fuerat ad p̃phetas: sed neq; dignū erat vt pilato interrogāti respōderet: qui nō habebat p̃manēs et firmū de christo iudiciū sed ad cōtraria trabebat. vnde sequit⁹: Tūc dicit ei pilat⁹: Nō audis q̃nta aduer. te dicūt testimonia? **HIE.** Sētilis quidē est qui contēnit iesum: s; cau sam refert in populū iudeorū. **CHRY.** i homelia. Ideo autē hoc dicebat: q; volebat eū liberare: dūz se excusando respōderet. Sequit⁹: Et nō r̃. ei vl. ṽbz: ita vt mira. p̃ses rebenēter. Quia enī multas h̃ites demōstratōes ex ip̃is reb⁹: virtutis et māsfuetudinis ei⁹: et humilitatis: tamē in ip̃m indignabāt et p̃uerso iudicio agebant cōtra ip̃m: p̃pter hoc nihil r̃det. et si aliquādo r̃der: b̃enicia quidē dicit: ne continua taciturnitate p̃tinaciē op̃io de ip̃o accipiatur. **HIE.** Vel ideo iesus nihil r̃dere voluit: ne crimē diluēs dimitteret a p̃side et crucis vtilitas differret. **ORI.** Mirat⁹ est autē p̃ses cōstantiā eius sciens q̃ idone⁹ esset p̃nūciare crimē: et tamē videbat eum in trāquilla et quieta sapiētia et grauitate nō turbabili stare: sed et rebenēter mirat⁹. Dignū enī ei videbat magno miraculo vt exhibit⁹ christ⁹ ad crimiale iudiciū: impurbabilis stare ante mortē: que apud oēs hoīes terribilis estimat⁹.

Per diē autē solennē cōsueuerat p̃ses populo dimittere unū uictū quem uoluisset. Habebat autē tūc unū uinctū insignē qui dicebat barabas. Cōgregatis ergo illis dixit pilat⁹: Quē uultis dimittā uobis? barabā: an iesum qui dicit christus. Sciebat enī q; p̃ inuidiā tradidisset eum. Sedēte autē illo pro tribunali misit ad eū uxor eius dicēs: Nihil tibi et iusto illi. Multa enī passa suz hodie p̃ uisum p̃pter eū. Principes autē sacerdotū et seniores p̃suaserūt populis ut peterēt barabaz: iesum uero p̃derēt. Respōdēs autē p̃ses ait illis: Quē uultis uob de duob⁹ dimitti? At illi dixerūt: Barabā. Dicit illis pilat⁹: Quid igit faciam de iesu qui dicit christ⁹? Dicūt oēs

Crucifigat. Ait ill p̃ses: Quid. n. mali fecit? At illi magis clamabāt dicētes: Crucifigat. Tūc dēs autē pilatus q; nihil p̃ficeret sed magis tumult⁹ fieret: accepta aqua lauit manus corā p̃plo dicēs: Innocēs ego sum a sanguie iusti hui⁹: uos uideritis. Et r̃ndēs uniuersus p̃pls dixit Sanguis ei⁹ sup nos: et super filios nostros. Tūc dimisit illis barabā: iesum autē flagellatū tradidit eis ut crucifigeretur.

CHRY. in home. Quia christ⁹ ad accusatōes iudeorū nihil respōderat: per quod posset eum pilat⁹ ab accusatōib⁹ iudeorū excusatū habere: aliud machinatur: per quod eū liberare possit. vnde dicitur: Per diē autē solē. cōsue. p̃e. dimit. po. vinc. unū quē uoluisset. **ORI.** Sic enī quasdā gratias prestans gētes eis quos subiiciūt sibi: donec cōfirmet super eos iugū ipsorū: tamē cōsuetudo hec aliquādo fuit apud iudeos. Saul enī non interfecit ionathā: omni populo petēte eū ad uitā. **CHRY.** in homelia: Per hāc autē cōsuetudinē christū eripe tētant: vt et neq; vmbzā excusatōis iudei sibi dereliquāt: manū festus homicida in cōparatōe christi adducitur: de quo sequit⁹: Dabe. autē tūc unū uinctū insignē q; dice. barabaz. Non simpliciter dicit latronē: sed insignē: hoc est in malicia diffamatū. **HIE.** Iste barabas in euāgelio quod inscribit⁹ iuxta hebreos: fil⁹ magistrī eorum interpretat⁹: qui p̃pter seditōnem et homicidiū fuerat cōdenat⁹. Offert autē optōem eis pilat⁹: dimittēdi quē uellet: latronē: an iesum: non dubitās iesum poti⁹ eligendū. vnde sequit⁹: Lōgre. autē illis dicit pilat⁹: Quē uult dimitti uobis: barabā an iesum qui uocat christ⁹? **CHRY.** in home. q. d. Si nō uultis sicut innocētē dimittere: saltē cū demnatū festiuitati dimittat⁹. Si enī oportebat i peccatis manifestis existētē dimittere: multo magis in dubijs. Uide autē ordinē cōuersum: Petitiō pro cōdenatis solet esse plebis: cōcessio autē principis nūc autē contrariū gestū est. p̃iceps enī petit a plebe: et plebs ferocior reddit. **GLO.** Quare autē pilatus ad liberatōem christi laborauit manifestat euāgelista cum subdit: Sciebat enī q; per inuidiā tradidissent eum. **REMI.** Que autē inuidia fuerit ionannes manifestat: qui narrat eos dixisse: Ecce mūdus totus post eū vadit: et si dimittim⁹ eum sic: oēs credēt in eum. Notandū etiā quia loco eius quod matthe⁹ dicit: An iesum qui dicit christ⁹? Marcus dicit: Uultis dimittā uobis regē iudeorū. soli nāq; reges iudeorū ungebāt: et ab ip̃a uinctōne christi uocabant. **CHRY.** in ho. Deinde subdit aliud quod sufficiens erat oēs a passioe reuocare. Seq̃ enī: Sedente autē eo pro tribunali: misit ad eū uxor ei⁹ dicens: Nihil tibi et iusto illi. Cū demōstratōe enī q; erat a reb⁹: sōn⁹ nō p̃uī qd erat. **RAB.** Notandū vō q; tribunal: sedes ē iudicis: solū regū: catbedre m̃groy

qui usq; hodie regnat in eis: et ideo pacem habere non possunt.

Tunc milites p̄sidis suscipiētes iesu i p̄torio: p̄gregauerūt ad eū uniuersū cohortē: et exuētes euz: chlamydē coccineā circūdederūt ei. Et plectentes coronaz de spinis posuerūt sup caput ei: et harūdinem i dextra eius: et genu flexo añ eū: illudebāt ei dicētes: **A**ue rex iudeorum? Et exuētes i eū: acceperūt harundinē et pcutiebāt caput eius.

AVGV. de cōcor. euā. Post accusatōes christi. nōs est ut ipam dñi passionē videam: quā matthe. sic incipit. Tūc milites p̄sidis suscipiētes iesum i p̄torio p̄gregauerūt ad eū uniuersas cohortē. **HIER.** Quia enī rex iudeoz fuerat appellat: et hoc ei scribe et sacerdotes crimē obiecerāt: q̄ sibi in populo israel vsurparet ipe iū: illudētes hoc faciūt vt nudatū p̄stinis vestib⁹ iduāt chlamydē coccineā p̄ rufo limbo quo reges veteres utebant: et p̄ diademate iponāt ei coronā spineā: p̄ sceptro regali dēt calamū: et adoret q̄st regē. et hoc ē q̄d subdit: Et exuē. eū chlamy. cocc. circū. ei: et plectē. coro. de spinis. **AVG.** de cō. euā. Per hoc autē intelligit Marcū dixisse iduāt purpura. p̄ro regia enī purpura chlamys illa coccinea ab illudētib⁹ adhibita erat: et est rubra q̄dā purpura cocco similium. Pōt etiā fieri: vt purpurā etiā marc⁹ commemorauerit quā chlamys hēbat: q̄uis eēt coccinea. **CHRY.** in ho. Que igit̄ erit nobis cura de reliquo si contumelias ab aliquo patiamur: postq̄ christ⁹ hoc passus est: Etenī q̄d fiebat i xp̄m vltim⁹ termin⁹ cōtumelie erat: nec vna particula tñ sed vniuersum corp⁹ patiebat iniurias: caput p̄ coronā et arūdinē et colaphos: facies q̄ inspuēbat: gene q̄ alapis cedebant: corp⁹ totū p̄ flagella. Et q̄ nudatū ē p̄ circūdatōez chlamydis et p̄ fictā adoratōnez man⁹ p̄ harūdinē quā dederūt ei p̄ sceptro: ac si timerēt ne aliqd̄ p̄mitteret̄ grauissimē p̄sumptio nis. **AVG.** de cō. euā. Appet autē mattheū recapi tulādo ista cōmemorasse: nō quo tunc sc̄m sit: cū eū pilatus crucifigendū tradidisset. Iohānes enī añq̄ diceret: q̄ eū pilat⁹ crucifigendū tradiderit ista cōmemorauit. **HIERO.** Nos autē oīa hec intelligamus mystice. Quō enī cayphas dixit: Oportet vnū boiem mori p̄ omnib⁹. nesciēs quid diceret: sic et isti quodcūq; fecerūt h̄ alia mēte fecerūt: tñ nobis q̄ credim⁹ facta tribuebat. In chlamyde coccinea: opera gentiū cruēta sustētat. In corona spinea maledictū soluit antiquū. In calamo venenata occidit aīalia: siue calamū tenebat in manu: vt sacrilegiū scriberet iudeoz. **HIERO.** Vel aliter: Susceptis oib⁹ corp̄oz n̄r̄ infirmitatib⁹ a dño: oē deinde n̄m q̄d re gnū feci erat debitū: sanguie cocci colore p̄fundit. Spinis quoq; i. cōpungentiū quondā peccatis gentiū coronat: est enī acule⁹ in spinis: ex q̄bus christo victorie corona d̄terit. In calamo vō carūde gētiū

infirmitas atq; inanis manu cōprehēsa firmatur: q̄netiā capiti ei⁹ illudif: vt infirmitas gentiū manu christi cōprehēsa: etiā i dñi p̄rem q̄ caput eius ē cōq̄ escat. **ORI.** Vel calam⁹ mysteriū fuit q̄d p̄uissq; crederem⁹ cōfidebam⁹ in virga arūdinea egypti: vel cuiuscūq; regni h̄ij deo quē accepit: vt triūphet euz in ligno crucis. Percutiūt autē cū hoc calamo caput christi iesu: q̄n semp regnū illud vberat deū patrem caput saluatoris. **REMI.** Vel aliter: Per chlamydem coccineā caro dñi designat: q̄ rubra dicit̄ pp̄ sanguinis effusione: p̄ spineā coronā susceptio peccatorū n̄oz: q̄ in similitudie carnis peccati apparuit. **RABA.** Calamo igit̄ christi caput pcutiūt: q̄ diuitati ei⁹ d̄dicētes: erroz suum auctoritate sancte scripture q̄ calamo scribit̄: cōfirmare conant. Spunt in facie ei⁹ q̄ p̄ntiā grē illi⁹ v̄bis execrādis respuunt: et iesum i carne venisse denegāt. Falso autē illuz adorāt q̄ eū credūt: s̄ pueris actibus despiciunt.

HIERO. de cō. euā. q̄ aut dñm in passione exuerūt vestē pp̄riā et iduerūt fucatā: signati sunt heretici: q̄ eū dicit̄ vep corpus nō habuisse sed fictum.

Et postq̄ illuserunt: exuerunt eū clamydē et iduerūt eū uestimētis ei⁹: et duxerūt eum ut crucifigerēt. Exeūtes autē inuenerūt boiem cyrenē noie simonē: hūc angariauerūt ut tolleret crucē ei⁹. Et uenerūt in locū q̄ d̄r golgotha: q̄d ē caluarie locus. Et dederūt ei uinū bibere cuz felle mixtum: Et cum gustasset noluit bibere.

GLO. Postq̄ euāgelista cōmemorauit ea q̄ ad illusione christi p̄tinet: nūc narrare incipit p̄cessuz crucifigionis ipsius. vñ dicit̄: Et postq̄ illuz ei exue. eum chlamydē: et idue. eū uestimē. suis: et duxerūt eū vt crucifigerēt. **AVGV.** de cō. euā. Hoc autē in fine sc̄m eē intelligit: cū iā duceret̄ ad crucifigēdū: postq̄. i. pi latus tradidit eū iudeis. **HIER.** Notandū autē q̄ q̄n flagellat̄ iesus: et cōspuit̄ nō h̄z p̄p̄a vestimenta: sed ea q̄ p̄pter peccata n̄ra susp̄erat. cū autē crucifigif et illusionis p̄p̄ā p̄terierit: tūc p̄stinas vestes recipit et pp̄m assumit ornātū: statimq; elemēta turbāt. et creatori dat testimoniū creatura. **ORI.** Et de chlamyde q̄d scriptū est: q̄n denuo expoliauerūt eum. De corona autē spinea nihil tale euāgeliste scripsit: vt iā n̄ sunt spine n̄re antiq̄: postq̄ semel eas a nobis abstulit iesus sup venerabile caput suū. **CHRY.** in ser. de passione. Nō autē voluit dñs pati sub tecto: nō i templo iudaico: ne putares p̄ illa tñ plebe oblatū: et ideo foras ciuitatē: foras muros: vt scias sacri ficiū esse cōmune q̄d totius terre ē oblatio: q̄d cōis est purificatio: et hoc signat̄ cū dicit̄: Exeūtes autē inuenerūt boiez cyrenē noie simonē hūc angari. vt tolle. crucē ei⁹. **HIERO.** Ne quis autē putet huic loco euāgeliste iohānis historiā eē h̄iam. ille enim dicit̄ exeūte dñz de p̄torio portasse crucē suā: Mattheus autē refert q̄ inuenerūt boiem cyrenē cui iposue

aut nihil tale operati sit. Diuidere enim vestimenta in
condemnatu valde vilib' et obiectis fit: et nihil ali
ud habentib'. **HIERO.** Hoc aut qd circa christu
gestu est: i psalmo fuerat pphetatu. et io sequit'. **Ut**
adimpleret qd dicit p pphetam dicitur: Diuiserit
sibi vestimenta mea: et sup veste mea miserunt sorte.
Sequit': Et sedentes seruabāt eū. s. milites. Diligen
tia militu et sacerdotu nobis pfuit: vt maior et aper
tior resurgenti vritus appareat. **Sequit'**: Et iposue
runt sup caput ei' cam ipsius scriptā: **Dic** est iesus
rex iudeoz. **Nō** possum aut digne admirari pro rei
magnitudine qd emptis falsis testib' et ad seditione
clamozeq' infelici pplo cōcitate: nullā aliā iuenerit
cām i'fectoīs ei' nisi qd rex iudeoz eēt. et illi forsi
tan illudētes ridentesq' hoc fecerūt. **RABA.** Di
uinit' aut paratu fuit: vt talis titulus super caput
eius poneret: vt p hoc iudei agnoscerēt: qm nec eēt
occidēdo facere potuerūt vt eū regē nō haberēt. p
mortis enī patibulū nō amisit iperiū: sed potius co
roborauit. **ORIGE.** Et princeps qdem sacerdotuz
fm l'ram legis portabat in capite suo sanctificatio
nem dñi scriptā. **Uer'** aut princeps sacerdotū: et rex iude
iesus in cruce qdem habet scriptū: **Hic** est rex iude
ozū. **Ascendēs** aut ad p'p'm p' l'ris: et p noie quo no
minat' habet ipsum p'p'm. **RABA.** Quia enī rex
simul et sacerdos ē: cū sue carnis hostiā i altari cru
cis offerret: regis quoq' dignitatē titulus p'cedit
qui nō infra: sed supra crucē ponit: qz lz in cruce p
nobis hōis infirmitate volebat: sup crucē tñ regis
maiestas fulgebat: quā per crucē nō pdidit: sed po
tius cōfirmavit. **Sequit'**: **Tūc** crucifigi sunt cum eo
duo latrones: vn' a dextris: et ali' a sinistris. **HIE.**
Sicut enī p nobis maledictū crucis fact' ē christ':
sic p omniū salute iter noxios qñ noxi' crucifigitur.
LEO papa i ser. de passio. do. **Duo** autē latrones
vnus ad dexterā et ali' ad sinistrā crucifigunt': vt in
ipsa patibuli spē monstraret illa q in iudicio ipsius
oim hominū est faciēda discretio. **Passio** igit' chri
sti: salutis nostre cōtinēt sacramentū: et de instrumē
to quod iniquitas iudeoz parauit ad penā: potētia
redēptiois gradū fecit ad gloriā. **HILA.** **Uel** ali
ter: **Duo** latrones leue ac dextere affigunt': oēm hu
mani generis vniuersitatē vocari ad sacramentum
passionis dñi ostendētes: sed quia per diuersitatem
fidelū ac infidelū sit omniū s'z dexterā sinistramq'
diuisio vnus ex duob' ad dexteram eius situs: fidei
iustificatiōe saluat'. **REMI.** **Uel** p istos duos
latrones designant' oēs q artiozis vite cōtinentiaz
apprehendūt. qz qz enī sola intensio placēdi deo
hoc faciūt designant' per illū q a dexteris dei cruci
fixus est. q vero p appetitu humane laudis: vel ali
qua min' digna intensioe: designant' per illum q
a sinistris crucifixus est.

**Pretereūtes autem blasphema
bant eum: mouentes capita sua: et
dicentes: Uah qui destruis tépluz
dei: et i triduo illud reedificās? Sal
ua temetipsuz. si filius dei es descē
de de cruce. Similiter et principes**

sacerdotū illudentes cum scribis et
senioribus dicebant: **Alios saluos
fecit: seipsuz nō potest saluū facere.
Si rex isrl' est: desēdat nunc de cru
ce et credimus ei. Confidit in deo:
liberet nunc eum si uult. Dixit enī
quia filius dei sum. Idipsum autē
et latrones qui crucifigi erant cū eo
improperabant ei.**

CHRY. in ho. **Qu** christū denudassent et crucif
xissent: vltra pcedūt: et in cruce vidētes affixū expro
brant ei. vñ dicit: **Pretereūtes** autē blasphemabant
eū mouētes capita sua. **HIERO.** Blasphemabāt
qdem qz ptergrediebant' viā: et in vero itinere scri
pturarū ambulare nolebāt. **Moue**bāt capita autē
sua: qz iam ante mouerāt pedes: et nō stabāt supra
petrā. **Ad** ipsum aut insultās dicit fatuus populus
quod falsi testes confingerāt. vñ sequit': **Et** dicētes:
Uah q destruis templū dei: et i triduo illud reedi
ficas. **REMI.** **Uah** interiectio est insultantis
sive iridentis. **HILA.** **Quid** ergo venie erit euz
post tridū reedificatū templuz dei in corporis res
urrectione cerneret'. **CHRY.** in ho. **Ut** quasi p
ribus signis icipientes detrahēre subiungunt: **Sal
ua temetipsuz. si filius dei es: descēde de cruce.**
CHRY. in ser. de passione: **Sed** econtrario qz fill'
dei est: ideo nō descendit de cruce: nam ideo venit:
vt crucifigeret' pro nobis. **Sequit'**: **Similiter** et p
cipes sacerdotum illudētes cū scribis et senioribus
dicebant: **Alios saluos fecit: seipsum non pōt saluū
facere. Hiero.** **Etiā** nolentes scribe et pharis
sei confitentur qd alios saluos fecerit. **Itaqz** vestra
vos condēnat sententia: qui enī alios saluos fecit:
vtiqz si velle et seipsum salutare poterat. **Sequitur**
Si rex israel est descendat nūc de cruce: et credim'
ei. **CHRYSO.** in ser. de passione domini: **Consi
dera** autē nunc vocem filiozū diaboli quō imitant'
vocem paternā. **Diabolus** enim dicebat: **Mitte** te
deorsum si filius dei es: et iudei dicit: **Si** filius dei
es: descēde de cruce. **LEO** papa: **De** quo erro
ris fōte iudei taliū blasphemiarū venena potastis:
Quis vobis magister tradidit: que doctrina psuas
it q illum regem israel: illum dei filiū credere de
beretis qui se aut crucifigi nō sineret: aut a confixio
ne clauozū liberū corpus excuteret: non hoc vobis
legis mysteria: aut pphetarū ora cecinerūt. **Sz** illō
vere legistis: **Faciē** meam nō auerti a cōfusione spu
torum. **Et** iterū: **Foderunt** man' meas et pedes me
os: dinumerauerūt omnia ossa mea. **Nūquid** legis
stis: **Domini** descendit de cruce: sed domini' regna
uit a ligno. **RABA.** **Si** autē tunc de cruce surge
ret insultantib' cedens: virtutē nobis patiētie non
demonstraret: sed expectauit paululū: irrisionem su
stinuit: qui d' cruce surgere noluit: de sepulchro re
surrexit. **HIERONY.** **Fraudulenta** autē est p
missio cum addit: **Et** credim' ei. **Quid** enī plus de
cruce adhuc viuentez descendere: an de sepulchro
mortuum resurgere: **Resurrexit** et non credidistis:

os: seruos dei tenentes in seruitute: similiter et christo in sexta hora manus extendete in cruce ad celum super populum qui clamauerat: Crucifige eum: facte sunt tenebre: et ab omni lumine sunt priuati: in signum futurarum tenebrarum: que comprehensure erant gentem iudeam. Item sub moyse facte sunt tenebre super omnem terram egypti tribus diebus: omnibus autem per omnem terram egypti tribus diebus: quoniam autem filius israel erat lumen. Sub christo autem facte sunt tenebre super omnem iudeam tribus horis: quoniam propter peccata sua priuati sunt a lumine dei patris et a splendore christi: et ab illuminatione spiritus sancti. Lumen autem fuit super omnem reliquam terram: quod ubique illuminat omnem ecclesiam dei in christo. Et si usque ad horam nonam tenebre facte fuerunt super iudeam: manifestum est quoniam iterum eis lumen refulsit: quia cum plenitudo gentium intraret: tunc omnis israel saluus fiet. // **CHRYSO.** in bo. Uel aliter: hoc admirandum erat: quod in omnem terram tenebre sunt facte: quod nunquam prius contigerat. In egypto enim solum tenebre facte sunt: quando pharaon persequens eum erat: que enim tunc agebantur: horum typus erant. Et intueri quod sunt tenebre in media die quando ubique terrarum dies erat: ut omnes qui habitabant terram: hoc miraculum cognoscerent. Hoc autem est signum quod petentibus promittebat dare dicens: Deus praua et adultera: signum querit: et si signum non dabit ei: nisi signum iohanne prophete crucem signans et resurrectionem. Etenim multo mirabilis est in eo qui crucifixus erat hoc fieri: quod ambulante eo super terram. Hoc autem sufficiens erat eos conuincere: non solum magnitudine miraculi: sed quod hoc gestum est postquam omnia locuti fuerant que uoluerant: et satietatem acceperant contumeliarum. Quasi autem non admirati sunt uniuersi: neque estimauerunt eum esse deum: quia. s. hominum genus tunc multa malicia et desidia detinebat: et hoc miraculum factum confessum transiit: et non nouerat que esset causa eius quod gerebat. Et propter hoc ipse postea loquitur ut ostendat se uiuere: et quod ipse hoc miraculum fecit. unde sequitur: Et circa horam nonam clamauit iesus uoce magna dicens: Deli: heli: lamazababani. Hoc est: Deus meus deus meus ut quid dereliquisti me. // **HIERO.** principio uicesimi primi psalmi uersus 6. Illud uero quod est in medio uersiculi: Respice in me: superfluum est. legitur enim in hebreo Deus meus: deus meus: quare me dereliquisti: Ergo impij sunt: qui psalmum et persona dauid siue bether et mardochei dictum putant: cum etiam euangeliste testimonio et eo sumpta super saluatorem intelligant: ut est illud: Diuiserunt sibi uerimenta mea et foderunt manus meas. // **CHRYSO.** in home. Ideo autem emisit prophetica uocem: ut usque ad ultimum horam testimonium perhibeat veteri testamento: et ut uideant quoniam honoraui patrem: et non est deo contrarius: et ideo hebraicam uocem emisit: ut eis fieret cognita et manifesta. // **ORI.** Requiritendum est autem: quid est quod a deo derelictus est christus? Et quid: quia non possunt exponere: derelinquere christum a deo: dicunt quod per humilitatem dictum est. Sed manifeste intelligere poteris quid sit quod dicitur: faciens comparisonem glorie illius quam habuit apud patrem: ad confusionem quam contempsit

sustulit crucem. // **HYLA.** Per hec autem uerba in gentia contendunt heretica: quod aut defecisse omnino deum uerbum in animam corporis uoluit: dum corpus officio anime uiuificat: aut omnino nec fuerit christus homo natus: quia in eo dei uerbum modo spiritus habitauerit: prophetialis: quasi iesus christus? anime solum et corporis homo communis. Hoc habet sui exordium: quo esse cepit homo: qui nunc a dei uerbo contracta rursus protectione defertur clamet: Deus meus: quare me dereliquisti? Uel certe in anima uerbi natura mutata: paterno christus in omnibus usus auxilio: nunc inops eius mortis permixtus solitudine suam conuerat: relinquentemque se arguat. Sed inter has impias infirmasque sententias ecclesie: fides imbuta apostolicis doctrinis: non paritur iesum christum: ne filius dei: non et filius hominis intelligat: nam querela derelicti morientis in firmitas est. Promissio autem paradisi uiuentis: dei regnum est. Habes in conuerente ad mortem relicto se esse: quia homo est. Habes eum qui moritur pro fitentem se in paradiso regnare: quia deus est. Non ergo mireris uerborum humilitatem et querimonias derelicti: cum formam serui sciens: scandalum crucis uideas. // **GLO.** dicit autem deus eum derelictum se in morte: quia potestati persequentium eum exposuit. subtraxit enim protectionem: sed non soluit unionem. // **ORIGE.** Postquam autem uidit super omnem terram iudeam tenebras: hoc dixit: ostendere uolens: Dereliquisti me pater: et talibus exinanitus calamitatibus tradidisti: ut populus qui fuerat apud te honoratus: recipiat que in me ausus est: ut priuaretur a lumine tue profectionis: sed et pro salute gentium dereliquisti me. Quid autem tam bonum fecerunt: qui ex gentibus crediderunt: ut precioso sanguine super terram effuso per eis: emerem eos a maligno: aut quid tale dignum facturi sunt homines: per quibus patior ista? Forsitan autem et uidens peccata hominum per quibus patiebat dixit: Quare me dereliquisti: ut iherem quasi qui colligit stipulam in messe: et racemos in uindemia. Non autem estimes humano more saluatoris ista dixisse: propter calamitatem que comprehenderat eum in cruce. Si enim ita acceperis: non audies magnam uocem eius que ostendit aliquid esse magnum absconditum. // **RABA.** Uel saluator hoc dixit: nostros circumsereis motus: qui in periculis positi a deo derelicti nos putamus. Humana enim natura propter peccatum a deo fuerat derelicta: sed quia filius dei factus est noster aduocatus: quorum suscepit culpam: deplorat miseriam: in quo ostendit quantum flere debeant qui peccant: quando sic fleuit qui nunquam peccauit. Sequitur: Quidam autem illic stantes et audientes dicebant: Deliā uocat iste. // **HIER.** Non omnes: sed quidam quos arbitror milites fuisse romanos: non intelligentes hebraici sermonis proprietatem: sed ex eo quod dixit: Dely Dely: putabant hebraeam ab eo innocari. Sin autem iudeos qui hoc dixerint intelligere uoluerint: hoc more sibi solito fecisse: ut omnium imbecillitatis infament: qui helye auxilium deprecet. Sequitur: Et continuo currens unum ex eis: acceptam spongiam impleuit aceto: et imposuit arundini: et dabat ei bibere. // **AVGV.** in ser. de passione: Sic ergo pro pinato fontium potat aceto:

mellis dato: abas felle: flagellas remissio: condentiatur largitor imbruii sputis. **HILA.** Est autē acetū vinū quod per vitii aut iucurie aut vasis accedit. vinū autē est honoz mortalitatis aut virtus. Cum igit in adam coactiisset: ipse accepit et potauit ex gētibus. In calamo enī et spongia vt potaret offertur ex corporib⁹ gentiū in se ad cōmunionē imortalitatis ea que in nobis erāt vitia trāsudat. **REMI.** Vel aliter: iudei acetum erant degenerates a vino patriarcharum et pphetarū. habebant fraudulenta corda: quasi spongiā cauernosis atq; tortuosis latibulis. per arundinē designat sacra scriptura: que i hoc facto implebat. sicut enī lingua hebreā vel greca dicit loquela que fit per linguā: sic et arūdo dicit posset littera vel scriptura que in hoc facto implebat: que fit per arundinē. **ORIGE.** Et forsitan q̄ cumq; fm doctrinā ecclesiasticā sapiūt: viuūt autē male: dant ei vinum bibere felle permixtū. Qui autem alienas a veritate sententias applicat christo: quasi eas dicent: hi spongiā implētes aceto: imponunt calamo scripture: et offerūt ori eius. Sequit: **Ceteri vero dicebant: Sine: videam⁹ an veniat helyas liberans eū.** **RABA.** Quia enī milites parte sonum vocis dominice intelligebāt: ideo inaniē aduentū helye expectabant. Deū ergo quem saluator hebraico sermone inuocabat: inseparabiliter semper secū habebat. **AVGV.** in ser. de passione. Cū ergo nil iam christo restaret et penis mors morat: quia suum esse ibi nil sentit. Suspecta est vetustati nouitas. Tunc primū: hunc solum vidit hominem peccati nescium: noxa liberum: iuris sui legibus nil debentem. Accedit tamē cōfederata iudaico mors furori: et desperata vite inuadit auctore. vnde seq̄t: **Iesus autem itez clamās voce magna emisit spū.** Quare autem displicet: si christus de sinu patris ad nostram seruitutē venit: vt nos sue redderet libertati: nostrā mortē suscepit: vt nos eius morte libere mur: quando nos despectu mortis mortales iudeos retulit: terrenos celestib⁹ estimauit. Quātū enī diuina virtus opez cōtēplatione lucebat: tantum parti p̄ subiectis p̄ seruis mozi insigne est charitatis iūense. Ergo hec p̄ma causa est dominice passiōis q̄ sciri voluit q̄tum amaret hominē deus: qui pl⁹ amari voluit q̄ timeri. Secunda causa est: vt sniaz mortis quā iuste declarat: iustius aboleret. Quia nāq; primus homo adiudicante deo: de reatu icurrerat mortē: et eā transmisit ad posteros. Venit de celo secundus hō peccati nescius vt mors dānaret: que rapere iussa: reos innocētie ipsuz inuadere p̄sumpsit auctore. Nec mirandū est si p̄ nobis posuit quod suscepit a nobis. s. animā qui p̄pter nos fecit tanta et talia largit⁹ est nobis. **AVGV.** 3 felicitatum: Absit enī a fidelibus ista suspicio: vt sic christ⁹ senserit mortē nostrā: vt q̄tum in se est: vita perdat vitā. Nā si hoc ita esset: quomodo illo triduo potuisset dicim⁹ aliquid viuere: si vite sors dicit aruisse? Sensit igit mortē deitas christi participatione humana: siue humani affectus: que sponte susceperat: non nature sue potentia perdidit: per quam cuncta viuificat. In morte enī nostra sine dubio desitutu corpus vita aiām nostrā non perimit. cū discedens

anima nō vim suam perdit: sed quod viuificauerat hoc dimittit. et quantū in se est: alterius mortē facit ipsa non recipit. De saluatoris nunc aiā dicemus: q̄ vt non dicā propter inhabitantē diuinitatē: et p̄pter iusticiā singularē: certe propter cōmunē moriendū forte corpus illo triduo sic potuit deserere. vt ipsa non posset penitus interire. Credo enim dei filium mortuū esse: non fm penā iniusticie quā ex toto nō habuit: sed s̄ lege nature: quā pro humani generis redēptione suscepit. **DAMA.** Est tñ mortuus ē vt hō: et sancta ei⁹ anima ab incontaminato cōtūta est corpore: sed tñ deitas inseparabilis ab vtriusq; māsit: ab anima dico et corpore. Et neq; vna ita hypostasis in duas diuisa est: corpus enim et anima si cut a principio in verbi hypostasi habuerūt existētiā etiam in morte. Neq; enī anima neq; corpus propria habuerunt hypostasi p̄ter hypostasi verbi. **HIERO.** Diuine autē potestatis iudicium est emittere spiritū et vt ipse quoq; dixerat: Nemo potest tollere aiām meā a me: sed ego pono eam iterū sumo eā. Spiritū enim in hoc loco pro anima intelligamus. S̄ quod vitale aut spirituale corp⁹ faciat seu q̄ ipsius anime substantia spirit⁹ sit: vna id quod scriptus est. Auferes spiritū eorum et deficiēt. **CHRYSO.** in ho. Propter hoc autē et voce magna clamauit: vt ostendat quoniā fm eius potestate id geritur. Per hoc enī q̄ moriens vocē emisit magna: apertissime se verum deū esse ostendit: quoniā homines cum moriunt: vit tenuem vocem emittere possunt. **AVGV.** de cō. euā. Quid autē voce magna dixerit: lucas declarauit. dicit enim: et clamans iesus voce magna ait: Pater in manus tuas commendo spiritum meū. **HILA.** Vel spiritū cū clamore magne vocis emisit: dolens non se omnia peccata portare.

U Et ecce uelū templi scissum est i duas ptes: a summo usq; deorsuz: **Et terra mota est: et petre scisse sūt et monumēta aperta sūt: et multa corpa scōz q̄ dormierāt surrexerūt. Et exeūtes de monumētis p̄ resurrectionē ei⁹ uenerūt i sanctā ciuitatē et apparuerūt multis. Centurio at et q̄ cū eo erāt custodiētes iesuz: ui so terremotu: et his q̄ fiebāt timere rūt ualde dicētes: Acere fili⁹ dei erat iste. Erāt autē ibi mulieres multe a lōge: q̄ secute erāt iesuz a galilea ministrātes ei: inter q̄s erat maria magdalene: et marie iacobi: et ioseph mī: et mater filiozū zebedei.**

ORIGE. Magna facta sunt ex eo q̄ magna voce clamauit iesus. vñ sequit: Et ecce uelū templi scissum est in duas ptes a summo usq; deorsuz. **AVG.** de con. euā. In quo satis oñdit tūc esse scissum q̄

[Marginal notes in a smaller script, likely from a commentary or glossary, partially legible.]

Mattheus

euangelista dicat. **S**tabant iuxta crucez iesu mater eius et foroz mris eius: maria cleophe: et maria magdalene. Nullo dubiu est duos fuisse aplos iacobi nuncupatos vocabulo: iacobu zebedei: et iacobu alphei. Iste autem nescio qm minor iacob: que marie filiu scriptura comemorat. Si apostolus e: alphei filius erit. si non est apostolus: sed tertius nescio qm iacobus: quomodo putandus est frater domini: et quomodo tertius ad distinctionem maioris minor appellabitur: cum maior et minor non inter tres: sed inter duos soleant pberere distinctionem. et frater domini aplos sit: paulo dicente: Alium apostolorum vidi neminem: nisi iacobum fratrem domini. Ne autem hunc iacobum putes filium zebedei: lege actus apostolorum: iam ab herode fuerat interemptus. **R**estat conclusio: ut maria ista que iacobi minoris scribitur mater: fuerit vxor alphei: et foroz marie matris domini: quam mariam cleophe iohanes etiam comemorat. Si autem inde tibi alia atque alia videatur: quod alibi dicatur maria iacobi minoris mater: et alibi maria cleophe: discas scripture consuetudinem eundem hominem diuersis nominibus appellari sicut ragnel foroz moysi ietro dicitur. **E**t de maria cleophe vxor alphei. hec eadem dicta e maria mater iacobi minoris: quod si mater domini: magis eam ut in omnibus locis matrem alteri voluisset intelligi. vix tamen alia fuerit maria cleophe: et alia maria iacobi: et ioseph mater: hoc tamen constat non eandem mariam iacobi et ioseph esse quam matrem domini. **A**VG. de eodem. **P**rofertur autem dicere alias mulieres a longe: ut tres eam geliste dicit: et alias iuxta crucem fuisse: ut iohanes dicit: nisi matheus et marie maria magdalene nominarentur. inter stantes legere: quam. si iohannis nosauit inter stantes iuxta crucem. **Q**uomodo autem hoc intelligitur: nisi quod eo intervallo erant: ut et iuxta dicitur possent: quod in conspectu eius prelo aderant: et a longe i comparatione turbe ppter quibus circumstantibus cum centurione et militibus. possumus etiam intelligere: quod ille qui simul aderant cum matre domini: postquam eam discipulo commendauit: abiit iam ceperant: ut a densitate turbe se exuerent: et cetera que facta sunt longius ituerent: ut euangeliste qui post mortem domini eas comemorauerunt: et lege stantes comemorarent.

Cum autem sero factum esset uenit quidam homo diues ab arimathia: nomine ioseph qui et ipse discipulus erat iesu. **H**ic accessit ad pilatum et petijt corpus iesu. **T**unc pilatus iussit reddi corpus. **E**t accepto corpore ioseph inuoluit illud in syndone mundata: et posuit illud in monumento suo nouo: quod exciderat in petra. **E**t aduoluit saxum magnum ad ostium monumenti et abiit. **E**rat autem ibi maria magdalene et altera maria sedentes contra sepulchrum.

GLO. Postquam euagelista retulerat ordinem omnium passionis et mortis: nunc agit de eius sepultura dicens: **C**um sero autem factum esset: uenit quidam homo diues ab arimathia nomine ioseph: qui et ipse discipulus erat iesu. **R**EML. **A**rithma

thia ipsa est et ramatha ciuitas belcane et samuelis: que sita e in regione chananica iuxta diospoli. **I**ste autem ioseph secundum seculi statum magne fuit dignitatis: sed multo maioris meriti apud deum fuisse laudat: siquidem iustus fuisse describitur. **D**ecebat quippe eum tale esse re que corpus domini sepeliret: quatenus pro iusticia meritum dignius esset tali officio. **H**IERO. Diues autem referit non de iactantia scriptoris: quo uirum nobilem atque ditissimum referat iesum fuisse discipulum. **S**ed ut ostendat eam quare a pilato corpus christi potuerit impetrare sequi. **D**ic accessit ad pilatum et petijt corpus iesu. **P**auperes enim et ignoti non essent aui ad pilatum preside romane potestatis accedere: et crucifixi corpus impetrare. **I**n alio autem euangelio ioseph iste bulites appellatur. i. consiliarius: et de ipso que dam putant primum psalmum fuisse compositum. **D**icitur uir qui no abiit in os illo ipso. **C**HRY. in home. **I**n spice autem huius uiri fortitudinem: in mortis enim periculum se tradidit: in inimicitias ad omnes assumens: propter benignitatem christi: et non solum audeat corpus christi petere: sed et sepelire. **U**n sequitur. **E**t accepit corpus iesu et inuoluit illud in syndone mundata. **H**I. **E**x simplici sepultura domini ambitio diuinum condere naturam: qui nec in tumulis quidem possunt carere diuitiis. **P**ossimus autem iuxta intelligentiam spirituales et hoc sentire: quod corpus domini non auro: non gemmis: non serico: sed linteamine puro obuoluenti fuerit: quamquam et hoc significet: quod ille in syndone munda inuoluit iesum: que pura mente eum susceperit. **R**EMI. **U**t aliter quod syndon linteus pannus est: linteum autem et terra precreat: et cum magno labore ad candorem producit: designat quod corpus illius quod ex terra et uirgine sumptum est: per laborem passionis peruenit ad candorem immortalitatis. **R**ABA. **I**n hoc etiam ecclesie mos obtinuit: ut sacrificium altaris non serico neque in panno tincto: sed in lino terreno celebraretur: ut a beato papa siluestro legitimus esse statutum. **S**ola. **E**t post illud in monumento suo. quod exciderat in petra. **A**VG. in sermone de sabbato sancto. **I**dem ante saluatore in aliena sepultura ponit: quod pro alio mortui ebat salute: ut quod in propria sepultura qui in se mortuam propriam non habebat: ut quid illi tumulus in terris cuius sedes manebat in celis: ut quid illi sepultura: propria que tridui temporis spacio in sepulchro non tam mortuus iacuit: quam uelut in lectulo dormiens. **S**epulchrum autem mortis est habitaculum necessarium: quod non erat mortis habitaculum christo: quod uita est: nec opus habebat semper uiuens habitaculo defuncti. **H**IERO. **I**n nouo autem ponit monumento: ne resurrectione ceteris corporibus remanentibus: surrexisset alius fingere. **P**otest autem et nouum sepulchrum marie uirginale uerum demonstrare. **I**n monumento autem exciso in petra conditum est: ne si ex multis lapidibus edificatum fuisset: suffocatus tumulus simuldamis ablatum furto diceretur. **A**VG. **I**n sermone de sabbato sancto. **S**i etiam sepulchrum fuisset in terra: dicere poterant: suffoderunt terram et furati sunt eum. **S**i fuisset lapis paruulus superpositus: dicere poterant: dormientes nobis tulerunt eum. **U**n sequitur. **E**t aduoluit saxum ad ostium monumenti et abiit. **H**IERO. **S**axum enim magnum apposuit: ostendit non absque auxilio plurimum sepulchrum potuisse referri. **H**YLA. **A**d istice

aut ioseph apostolorum habet specie: hic in munda syn-
 done corpus inuoluit. et quidem in hoc eodem linteo re-
 perimus de celo ad petrum uniuersorum aiantium genera
 submissa. ex quo intelligitur sub linteo illius nomine
 cosepeliri christo ecclesiam. **DNII** g corpus inferre i va-
 ciam et nouam requiem lapidis excisi: quia per apostolo-
 rum doctrinam impetus duritie gentilis quodam doctri-
 ne ope excisus christus infertur: rudes. scilicet noui: et nul-
 lo antea ingressu timore dei puniti. et quia nil propter eum
 oporteat in pectora nostra penetrare. lapis ostio ad-
 uoluitur: ut quia nullus antea in nos diuine cognitio-
 nis auctor fuerat illatus: nullus absque eo postea in-
 ferat. **ORIGE.** Non autem fortuito scriptum est: quia
 inuoluit corpus in syndone munda: et posuit in monu-
 mento nouo: et quia aduoluit lapidem magnum: quia omnia
 que sunt circa corpus iesu munda sunt et noua et omnia ma-
 gna valde. **REMI.** Postquam autem corpus domini sepulchrum
 est: ceteris ad propria remeantibus: sole mulieres que
 euam amauerunt perseuerauerunt: et diligenti cura no-
 tauerunt locum in quo corpus domini poneret: quatenus con-
 gruo tempore munus sue deuotionis ei offerret. et ideo sequitur:
 Erant autem ibi maria magdalena et alia maria. scilicet cosepulchrum.
ORIGE. Mater autem filiorum zebedei non scribitur sede-
 re contra sepulchrum: forsitan. nisi usque ad crucem puenire
 potuit. Iste autem quia maiores in charitate: neque his que
 postea gesta sunt desuerunt. **HIERO.** Uel ceteris relin-
 quentibus dominum mulieres in officio perseuerant expe-
 ctantes quod promiserat iesus. Et ideo meruerunt pime vide-
 re resurrectos: quia que perseuerauerunt usque in finem hic sal-
 uis erit. **REMI.** Non usque hodie seculum mulieres. id est
 humiles anime seculum in hoc seculo faciunt: et pia curiosi-
 tate attendunt quemadmodum passio christi completa sit.
**Altera autem die que est post parasce-
 uen: conuenerunt principes sacerdotum
 et pharisei ad pilatum dicentes: Domine
 recordati sumus: quia seductor ille
 dixit adhuc uiuere: post tres dies re-
 surgam. Iube ergo custodiri sepul-
 chrum usque in die tertium: ne forte ue-
 niant discipuli eius et furem eum: et
 dicant plebi: surrexit a mortuis et
 erit nouissimus error peior prope.
 At illis pilatus: Habetis custodia: ite
 custodite sicut scitis. Illi autem abeu-
 tes: munierunt sepulchrum signantes
 lapidem cum custodibus.**
HIERO. in ho. Non suffecerat principibus sacerdotum
 cruciatus dominum saluatorem: nisi sepulchrum custodi-
 rent et quantum in illis est: manus imponeret resurgenti.
 unde dicitur: Altera autem die que est post parasceuen.
RABA. Parasceue dicitur preparatio. hoc nomine vocatur
 sexta sabbati: in qua preparabant necessaria sabbato
 ut de manna dicitur est. Sexta die colligetis duplum.
 quia. non. sexta die factus est homo: septima requieuit deus:
 ideo sexta die iesus per hominem mortuus: et in sabbato
 quieuit in sepulchro. **HIERO.** Principes autem

sacerdotum sunt immensum facinus in nece domini perpetr-
 uerunt: tamen non sufficit eis: nisi etiam post mortem
 eius concepte nequitie uirtus exerceant: fama eius la-
 cerantes: et quem innocentem sciebant: seductorem vocant.
 dicitur: Domine recordati sumus quia se ille dixit. sicut autem cay-
 phas ignorans ante prophetauerat dicens: Expediit
 unum hominem mori pro populo et non tota gens pe-
 reat. sic et modo: seductor enim erat christus: non a ve-
 ritate in errorem mittens: sed a falsitate in veritatem: a vi-
 tijs ad virtutes: a morte ad vitam ducens. **REMI.**
 Et hoc autem dicitur eum dixisse quod post tres dies resur-
 gatur: quia dixerat: Sicut fuit ionas tribus diebus et tribus
 noctibus in ventre ceti. Sed videndum quomodo post
 tres dies resurrexerit. Nonnulli valuerunt tres horas
 tenebrarum unam intelligi noctem: et lucem que secuta
 est tenebras diem: sed hi unum figurate locutionis
 ignorauerunt. Figurata enim sexta feria qua passus
 est comprehendit noctem precedentem. Sequitur autem non
 sabbati cum suo die: non vero diei diei comprehendit
 suum diem ac per hoc verum est quod post triduum resurrexit.
AVG. i ser. de pas. Ideo autem post tres dies resur-
 rexit: ut in passione filij totius trinitatis monstrare-
 tur assensus. triduum enim legitur in figura: quia trinitas
 que in principio fecerat hominem: ipsa in fine hominem per
 christi reparat passionem. Sequitur: Iube ergo custodi-
 re sepulchrum usque in tertio die. **RABA.** Discipuli enim
 christi fures spiritualiter erant: quia ab ingratis iudeis scripta
 noui et veteris testamenti ablata in usum ecclesie con-
 ferebant: et saluatorem qui eis promissus fuerat: illis
 nocte dormientibus: hoc est in fidelitate torpentes
 abstulerunt: gentibus credendum tradentes. **HILA-
 RUS.** Metus furandi corporis et sepulchri custodia atque
 obsequio: stulticie atque infidelitatis testimonium
 est: quod signare sepulchrum eius voluerunt: cuius pro-
 pter conspexissent de sepulchro mortuum suscitatum.
RABA. In hoc autem quod dicitur: Et erit nouissimus
 error peior prope: ignoranter verum dicitur. Peior enim
 fuit contemptus penitentie in iudeis: quam error ignoran-
 tie. **CHRY.** in ho. Uide etiam qualiter nolentes con-
 certant ad demonstranda veritatem: irrefragabilis enim
 demonstratio resurrectionis facta est per ea que prece-
 derunt. quia enim custoditum est sepulchrum: nulla fraus fa-
 cta est. Si autem fraus facta non est: manifeste et irrefra-
 gabiliter dominus surrexit. Quid autem pilatus rideat sub-
 iugitur: At illis pilatis: habetis custodia. Ite custo-
 dite sicut scitis. **RABA.** q. v. Sufficiat vobis quod con-
 sensu in nece innocetis: de cetero vero error vobiscum
 permaneat. Sequitur: Illi autem abeuntes munierunt sepulchrum
 signantes lapidem cum custodibus. **CHRY.** in home.
 Non autem permittit pilatus solos milites sigillare.
 si enim soli milites sigillassent possent dicere quom-
 niam milites permiserunt quod discipuli corpus do-
 mini furarentur: et ita resurrectionis infringere sis-
 dem: nunc hoc dicere non possunt cum ipsimet se-
 pulchrum sigillassent. **CA. XXVIII.**

Uespere autem sabbati que lucefcit
 in prima sabbati: uenit maria
 magdalene et altera maria
 uidere sepulchrum. Et ecce terremo-
 tus factus est magnus. Angelus enim domini

Mattheus
 ista ipse est et ramath...
 quia in regione...
 multo maiori...
 infans...
 re dicitur...
 cognos...
 fert non de...
 atque...
 ostendit...
 porare...
 placam...
 sepulchrum...
 equi...
 ratiu...
 approp...
 natura...
 uisus...
 e hoc...
 mens...
 quare...
 us...
 alicui...
 ra per...
 ad can...
 re...
 ad can...
 RABA...
 a beo...
 AVGV...
 ebor...
 ten...
 terris...
 pultra...
 non...
 Sepulch...
 non...
 opus...
 HIERO...
 re...
 eccle...
 educ...
 latus...
 terant...
 lapis...
 citus...
 ma...
 mag...
 ram...

cordie enim dei patris infigne e resurgente filio ab inferis virtutu celestiu mysteria mittere: atq; id por resurrectionis ipse e iuder: vt quoda famulatu pme voluntatis resurrectio nunciaret. BEDA in ho. Quia eni christ' de' z ho e: inter acta huamita tis semp ei angeloz misteria deo debita no desunt. Seqt: Et accedens reuoluit lapide. No vt egressu ro ofio ianuā pandat: sed vt egressus ei' iam facti hoibus pter indiciu. Qui. n. mortalis clauso virgi nis vtero potuit nascendo ingredi mudū: ipse factus imortalis: clauso sepulchro potuit resurgendo exire de mudū. REMI. Significat aut reuolutio lapis dis referationē sacroz christi q' lra legis tegebatur. ler nāq; i lapide scripta fuit: z iō p lapidē designa tur. SEVE. Non aut dixit: Voluit. sed Reuoluit lapidē: qz lapis aduolut' pbauit mortē: z reuolutus extitit resurrectiois assertor. Mutat hic ordo rez: sepulchū mortē non mortuū deuorat. domus mortis māsio fit vitalis. vteri noua forma mortuū recipit: reddit viuū. Sequit: Et sedebat sup eū. Sedebat in quā cui nulla inerat lassitudo: vt fidei doo tor: vt resurrectiois magister. sedebat supra petrā vt soliditas sedētis daret credētib' firmitatē: pone bat angel' sup petrā fundamēta fidei: sup quā chri stus erat ecclesiam fundatur. Uel p lapidē monu mēti pōt designari mors: qua oēs pmebant. p hoc g' angel' sup lapidem sedit: significat q' christus mortē sua virtute subiecit. BEDA in ho. Et recte stās apparuit āgel' q' aduentū dñi imūdo p'dicebat: vt stādo designaret qz oīs ad debellādū mūdi pñ cipem veniret. pco aut resurrectiois sedisse memo ratur: vt sedēdo significaret eum sup ato mortis au ctore sedē regni iā cōscendisse ppetui. sedebat autē sup lapidē: fuolutū q' ostiū monumēti claudebat vt claustra inferoz sua ipsū vture deieccisse diceret. AVG. de con. euan. Pōt autēz mouere quō sim mattheū angel' sup lapidē sedebat reuolutū a mo numēto: cū marcus dicat mulieres introeūtes i mo numētū vidisse iuuenē sedentē in dextris: nisi intel ligam' aut mattheū tacuisse de angelo: quē intran tes viderūt: marcū autē de illo quē viderūt sedētem sup lapidē: vt duos viderint: z a duobus sigillatim audierint que dixerūt angeli de iesu. aut certe q' di cit: Intranter in monumentū. in aliq' septa macerie debem' accipe qua cōmunitū locū tūc fuisse credi bile ē. i. in aliquo spacio ante petrā: in qua excisa lo cus fact' fuerat sepulture: ut ipsū viderint in eodē spacio sedētē a dextris: quē dicit mattheus sedētē sup lapidē. Seqt: Erat autē aspe. ei' sic fulgur: z vest. ei' sic nix. SEVE. Vult' claritas a vestium cādoze sepat': z facies fulguri: nini vestis angeli cō paratur: quia fulgor de celo: nix de terra. vñ ppha Laudate dñm de terra: ignis: grādo: nix zc. In sa cie g' angeli claritas celestis seruatut nature. in ves ste significat grā cōionis hūane: z sic tēpat species angeli colloquetis: vt carnales oculi z vestiu serāt placitā claritatē: z ex fulgure vultus: nūciū sui tre merēt z reuererētur auctozis. IDEM in alio ser. Quid aut facit indumentū vbi tegēdi necessitas nō habet: s; angel' nrm habitū nram formā in resur rectionē pfigurat: vbi hō ipsa corpis sui claritate ves titur. HIE. In cācido: etiā vestitu angel' signifi

cat gloriā triūphantis. GREG. in ho. de pas. Uel aliter: In fulgure terroris timoris ē: in nix aut blan dimentū candozis. qz vō oipōtēs de' z terribilis ē pctō:ibus z bland' iustis: recte testis resurrectiois ei' angel': z i fulgure vultus: z in cādoze habit' de monstratur: vt de ipsa sua specie: z terret reprobos z mulcet pios. vñ seqt: p're timoze aut ei' exte. sūt custo. z facti sūt velut mortuū. RABA. Timor is anxietate sūt ext erriti: qz amoris fiducia nō ba bebāt: z facti sūt velut mortuū q' resurrectiois peritatem credere noluerūt. SEVE. in ser. pasche. Tu stodiebāt. n. crudelitatis studio nō pietatis obseqō stare. n. nō pōt quem cōscia destituit: impellit reas tus: hinc ē q' āgel' pcellit impios: pios alloqur: z solaf. Seqt: Rñ. autē an. dixit mul'. HIE. Custos des quidē timoze pteriti adinstar mortuoz stupe facti iacent: z angel' tñ nō illos: s; mulieres solaf dicens: Nolite timere vos. q. d. Illi timeāt in qbus remanet incredulitas. cetex vos qz iesū querit' cru cifixū: audite qz surrexerit: z pmissa pfecerit. vñ seq tur: Scio. n. q' iesū q' crucifix' ē queritis. SEVE. Adhuc. n. crucifixū z mortuū requirebant: quāz h dē seua passionis pcella turbauerat: z tētatiois ita eas pond' incurauerat: vt celi dñm qrerēt i sepul chro. Nō ē h'. RABA. p pñtiā carnis: q' tñ nūcūq' deest p pñtiā maiestatis. Seqt: Surrex. n. sic dix. CHRY. in ho. q. d. Et si mibi nō creditis: illi' memē tote vboz: deinde z alia seqt demonstratio: cū subdi tur: Ue. z vi. lo. vbi po. erat do. HIER. Ut si meis vbis nō credit' vacuo credatis sepulchro. SEVE. Angel' g' p'dicit nomē: cruce dicit: loqē passionem: s; mor resurrectiois: mor dñm ostēf. z angel' post tāta supplicia. p' sepulchū agnoscit dñm suū. Cur hō aut minoratū deū in carne iudicat: aut in passio ne existimat defecisse vture? Dicit aut crucifixus: et ostēdit locū vbi posit' erat dñs: ne alter z nō idē resurrexisse crederet ex mortuis. Et si dñs in eadē re vit carne: z sine resurrectiois facit indicia: qre hō in alia putat se carne redituz: aut carnē forte seruis dedignat' suā: cū n' az dñs nō mutauit. RABA. Nō aut solis vobis hoc gaudiū magnū ccessū ē oc culto corde tenere: s; filis amātib' deberis illud pā dere. vñ seqt: Et cito eū. di. dif. e. qz sur. SEVE. q. d. Reuertere ad vix mulier iā sanata: z suade fidez q' pfidia an' suafisti: Refer hōi resurrectiois indicia: cū an' pñliū ruine dedisti. Seqt: Et ecce p'ce. vos i gali. CHRY. i ho. Hoc aut diē eripiēs eos a picul ne timor fide ipediret. HIE. Mystice aut pcedet vos i galileā: hoc ē i voluntabz gētiliū: vbi an' error erat z lubricū: z fir: no ac stabili pede vestigiū nō te nebat. Sequit: Ibi eū videbit: ecce p'dixi vobis. BEDA. i ho. Dñi aut domin' i galilea videtur a di scipulis qui iam de morte ad vitā: iam de corruptio one ad incorruptionem transferat: Galilea qui ppe transmigratione interpretatur. felices femine que trū phū resurrectionis mūdo annūciare meruerūt. felis ciores anime: que i die iudicii p'cussis pauore repro bis: gaudiū beate resurrectiois intrare meruerunt. Et exierūt cito de monumento cū timore z gaudio magno: curren tes nūciare discipulis eius. Et ecce

iesus occurrit illis dicens: Auete. Ille aut accesserunt et tenuerunt pedes eius: et adorauerunt eum. Tunc ait illis iesus: Nolite timere: ite nunciate fratribus meis ut eant in galileam: ibi me uidebunt.

HIERO. Mulieribus per angelum adhortatis confestim dominus occurrit ut nunciature expectantibus discipulis: non angeli potius quam christi ore loqueretur. unde dicit: Et exierunt cito de monumento cum timore et gaudio magno. AVGV. de con. euange. Egressae autem dicitur a monumento: hoc est ab illo loco ubi erat orti spatium ante lapidem effossum. HIERO. Duplex autem metes mulierum tenebat affectus: timoris et gaudii: et altera de miraculi magnitudine: altera ex desiderio resurgentis: et tamen utraque feminam concitabat gradum. unde sequitur: Currentes nunciare discipulis eius. Pergebant enim ad apostolos: ut pillos fidei seminarii spargeretur. Que autem sic querebant: que ita currebant merebantur obuiam habere dominum resurgentem. unde sequitur: Et ecce iesus occurrit illis dicens: Auete.

RABANVS. Per hoc ostendit se omnibus iter virtutum inchoantibus: ut ad salutem perpetuam peruenire queant adiuturam occurrere. HIERO. Prime mulieres mererentur audire: Auete. ut maledictum esse mulieris: in mulieribus solueretur. SEVERIA. In istis uero rebus ecclesie figuram manere euidenter ostenditur: quia discipulos suos christus de resurrectione arguit trepidantes. Occurrens autem istis non potest terret: sed preuenit charitatis ardore: christus enim in ecclesia se salutem quam suam recipit in corpore. AVGV. de concord. euangelistarum: Colligimus et angelorum allocutionem bis numero eas habuisse uenientes ad monumentum: scilicet cum uiderant unum angelum de quo narrat mattheus et marcus: et cum postea uiderent duos ut narrat lucas et iohannes.

Et similiter ipsi dominus bis: semel scilicet illic quando maria hortulanam putauit: et nunc iterum cum eis occurrit in uia: ut eas ipsa repetitione firmaret: atque a timore recrearet. SEVERIANVS. Sed ibi marie nec tangendi datur facultas: hic non solum tangendi sed tenendi copia tota conceditur. unde sequitur: Ille autem accesserunt et tenuerunt pedes eius: et adorauerunt eum. RABA. Superius quidem dictum est: quia clauso surrexit monumento: ut immortale iam factum doceret esse corpus quod in monumento clausum fuerat mortuum. Tenendos autem mulieribus nunc prebuit pedes: ut intimaret ueram se carnem habere: que a mortalibus tangi posset. SEVERIANVS. Iste quidem tenet pedes christi que in ecclesie typo euangelice predicationis tenet et merentur excursus: ac sic fide astringunt sui uestigia saluatoris: ut totius deitatis perueniant ad honorem. Illa autem merito audit: Noli me tangere. que in terris desinit dominum: et sic in sepulchro querit mortuum: ut in celis eum nesciat regnare cum patre. Quod ergo eadem maria nunc in fidei uertice constituta tangit christum: ac tenet toto sanctitatis affectu: nunc imbecillitate carnis et feminea infirmitate delecta dubitat. et tactum sui non meretur attingere: non facit questionem. Siquidem illud de figura est: hoc de sexu. illud est de diuina gratia: hoc de humana natura: quia nos ipsi cum diuina scimus deo uiuimus: cum humana sapimus cecamur ex nobis. Tenuerunt autem pedes eius: ut scirent in capite christi uirum esse: se autem esse in pedibus christi: et datum sibi uirum sequi: non pure ipsum. Quod autem dixerat angelus dicit et dominus: ut quas firmauerat angelus: christus redderet firmiores. Sequitur: Tunc ait illis iesus: Nolite timere. HIERO. Et in ueteri et in nouo testamento hoc semper obseruandum est quod quando aliqua angustior apparuerit uisio: primus timor pellatur: ut sic mente placata possint que dicitur audiri. HYL. In contrarium autem ordo cause principalis est reditus: ut quia a sexu muliebri cepta mors esset: ipsi primus resurrectionis glorie et uisus et nunciatus redderetur. unde dominus subdit: Ite nunciate fratribus meis ut eant in galileam: ibi me uidebunt. SEVERIA. Uocat fratres quos corporis sui fecit esse germanos: uocat fratres quos benignus heres sibi prestitit coheredes: uocat fratres quos patris sui adoptauit filios. AVGV. de concord. euange. Quod autem dominus non ubi primum se monstraturus erat: sed in galilea: ubi postea uisus est se uidentem mandauit: et per angelum et per se ipsum: quous fidelis facit intentum ad querendum in quo mysterio dictum intelligitur: Galilea namque interpretatur uel transmigrationem uel reuelationem. Primum itaque transmigrationis significationem: quid aliud occurrit intelligendum: nisi quod christi gratia de populo israel transmigrationem erat ad gentes: quibus apostoli predicantes euangelium nullo modo crederent: nisi eis ipse dominus uiam in cordibus hominum prepararet: et hoc intelligitur: Precedet uos in galileam. Ad autem subdit: Ibi enim uidebitis. sic intelligitur. Ibi enim uidebitis: ubi inuenietis: ubi uinum corpus eius in his quos susceperunt agnosceretis. Secundum autem quod galilea interpretatur reuelationem: non iam in forma serui intelligendum est: sed in illa in qua equalis est patri. Illa erit reuelatio tanquam uera galilea: cum similes ei erunt: et uidebimus eum sicuti est. Ipsa etiam erit beatorum transmigrationem ex isto seculo in illam eternitatem.

Quae cum abissent: ecce quidam de custodibus uenerunt in ciuitatem et nunciauerunt principibus sacerdotum omnia que facta fuerant. Et congregati cum senioribus consilio accepto: pecuniam copiosam dederunt militibus dicentes: Dicitis quia discipuli eius nocte uenerunt: et furati sunt eum dormientibus. Et si hoc auditum fuerit a praeside: nos suadebimus ei: et securus uos faciemus. At illi accepta pecunia: fecerunt sicut erat edocti. Et diuulgatum est uerbum istud apud iudeos: usque in hodiernum diem.

CHRY. in home. Signorum que circa christum appa-

Marginal notes on the right page, including 'Ca. xvi' at the top and various commentary fragments.

CHRY: Rememorat aut eis et consumationes: ut eos magis attrahat: et ne pntia solu aspiciat: sed et futura bona: et sine fine matura. q. d. Tristitia qua sustinetur...

Incipiunt capitula euangelij matthei per ordinem.

- Primum natiuitas dni nostri iesu christi. Secundum magorum numera: occultatio iesu: Infantes interficiuntur. Tertium: Regressus iesu ex egypto in nazareth: a iohanne in iordane baptizatur. Quartum: Iesu in deserto tetatus a diabolo uicit...

Decimūtertiu de nauicula turbis parabolas exposuit. prophetam in patria sua sine honore ee dicit. Decimūquartū de iohannis capite in disco: de quibus panibus et duobus piscibus in quibus milia viros. iesus supra mare ambulans petrus mergentē releuat. Decimūquintū qd ea magis que de corde exeit coinquinant hominē. Filia mulieris syrophenise a demonio liberat: et multos alios sanat. Decimūsextū de septem panibus in. iiii. milia viros. A fermento phariseorum cauēdū christū dei uini filiū ee petrus confitetur. quēq; p' paululū dure increpat. Decimūseptimū: in monte transfiguratur. puer lunaticū curat. de statere in ore piscis. Decimūoctauū: Humilitatē docet sicut pueri: et minimū fidelium scandalizādū: quorū āgeli faciē p' seip' vidēt: corripiedos frēs et sepi' indulgēdū. Decimūnonū: Similitudo de illo q' seruū suū propter cetū denarios suffocat. De eunuchis infantes non esse arcendos a benedictione. Difficile diuites intrare in regnū celorum. Uicesimū de primis nouissimos futuros: parabolā operarioꝝ in uinea conductorum: De petitione filii orum zebedei: et de primis accubitis cene. De duobus cecis secus uiam curatis. Uicesimūprimū de asino et pullo eius: De sicu arefacta. Interrogatus in qua potestate hec faceret: interrogat de iohannis baptisinate: subiungēs parabolā duorum filioꝝ in uinea missorū: parabolam de uinee colonis q' interficiūt ad se missos. Uicesimūsecundū: Parabolā de his qui inuitati ad nuptias uenire nō uolunt. De denario celsaris: De muliere q' septem uiros habuit. Iesus tetatus a phariseis interrogat: cuius filius est christus. Uicesimūtertū: Increpans scribas dicit: Uel uos bis scribe et pharisei. Increpatio ciuitatis hierusalē de occisione prophetarum et lapidatione. Uicesimūquartū de signis nouissimorū dierum: De aduentu saluatoris. Uicesimūquintū de decem uirginibus: De talentis: De ouibus a dextris et hedis a sinistris. Uicesimūsextū: Iudeorum consiliū de comprehēdendo iesu: et cetera que in cena dni gesta sunt. Uicesimūseptimū: Petro pdicit qd tertio cū abnegaturus esset: oratio iesu ad patrem: et cetera cū detraderetur. Passio dni et sepultura. Uicesimūoctauū: Resurrectio ei: Item madata et doctrina eius de baptismo.

Dominica prima aduentus... Dominica secunda in aduentu. tertia... In festo sancti stephani martyris. Ecce ego mitto ad uos. In festo innocētiū Angelus dni apparuit. In epiphonia domini. Cum natus esset iesus in bethelem. Dominica secunda post octauam epipha. Cum descendisset iesus de. Dominica tertia Ascēdente iesu in nau. Dominica quarta Sile factū ē regnū celoz. In septuagesima Simile ē regnū celoz. Feria quarta in capite ieiunij. Cum ieiunatis nolite fieri sicut hy.

margin notes on the left side of the page, including 'Artheus' and various scriptural references.